

Grupa Kapitałowa Ergis

**Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za okres od 1 stycznia 2016 do
31 grudnia 2016**

**sporządzone według MIĘDZYNARODOWYCH STANDARDÓW
SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ**

Spis treści	1
Wybrane dane finansowe za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016.	3
Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016.	4
Skonsolidowane Sprawozdanie z Sytuacji Finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2016.	6
Skonsolidowane Sprawozdanie ze Zmian w Kapitale Własnym za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016.	8
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016.	9
Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2016.	11
1. Informacje ogólne	11
2. Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej	13
3. Stosowane zasady rachunkowości	14
4. Podstawowe osądy rachunkowe i podstawy szacowania niepewności	30
5. Przychody	30
6. Segmenty operacyjne	31
7. Koszty działalności operacyjnej	34
8. Pozostałe przychody operacyjne	35
9. Pozostałe koszty operacyjne	35
10. Przychody finansowe	36
11. Koszty finansowe	36
12. Podatek dochodowy	37
13. Działalność zaniechana	40
14. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	40
15. Zysk/strata na jedną akcję	41
16. Rzeczowe aktywa trwałe	42
17. Nieruchomości inwestycyjne	43
18. Wartość firmy	44
19. Pozostałe wartości niematerialne	45
20. Jednostki zależne	46
21. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	46
22. Wspólne przedsięwzięcia	46
23. Pozostałe aktywa finansowe	47
24. Pozostałe aktywa	47
25. Zapasy	48
26. Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności	48
27. Należności z tytułu leasingu finansowego	49
28. Umowy o budowę	49
29. Kapitał akcyjny	50
30. Kapitał rezerwowy	50
31. Zysk zatrzymany i dywidendy	52
32. Udziały niekontrolujące	52
33. Kredyty i pożyczki otrzymane	53
34. Pozostałe zobowiązania finansowe	57
35. Rezerwy	57
36. Pozostałe zobowiązania długoterminowe	57
37. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	58
38. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	58
39. Programy świadczeń emerytalnych	59
40. Instrumenty finansowe	60

---

	strona
41. Przychody przyszłych okresów	67
42. Płatności realizowane w formie akcji	67
43. Transakcje z jednostkami powiązаныmi	68
44. Przejęcie jednostek zależnych	70
45. Zbycie działalności	70
46. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	70
47. Transakcje niepieniężne - inwestycje i finansowanie	70
48. Umowy leasingu operacyjnego	70
49. Zobowiązania do poniesienia wydatków	71
50. Zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe	71
51. Zatrudnienie	71
52. Zdarzenia po dniu bilansowym	71
53. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	71

Wybrane dane finansowe za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia

	Stan na	Stan na	Stan na	Stan na
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN	TEUR	TEUR
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	696 488	675 100	159 172	161 322
Zysk/strata na działalności operacyjnej	35 209	30 223	8 046	7 222
Zysk/strata brutto	29 952	-18 979	6 845	-4 535
Zysk/strata netto	23 767	-16 470	5 432	-3 936
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	29 416	38 717	6 723	9 252
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-14 827	-21 425	-3 388	-5 120
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-21 149	-13 748	-4 833	-3 285
Przepływy pieniężne netto, razem	-6 560	3 544	-1 499	847
Aktywa razem	444 474	467 779	100 469	109 769
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	235 425	273 803	53 215	64 250
Zobowiązania długoterminowe	68 229	70 760	15 422	16 604
Zobowiązania krótkoterminowe	167 196	203 043	37 793	47 646
Kapitał własny	209 049	193 976	47 253	45 518
Kapitał zakładowy	23 662	23 662	5 349	5 553
Liczba akcji na koniec okresu	szt. 39 435 989	39 435 989	39 435 989	39 435 989
Średnioważona liczba akcji	szt. 39 435 989	39 435 989	39 435 989	39 435 989
Zysk/strata na jedną akcję zwykłą	PLN/ 0,60	EUR - 0,42	0,14	- 0,10
Rozwodniony zysk/strata na jedną akcję zwykłą	PLN/ 0,60	EUR - 0,42	0,14	- 0,10
Wartość księgową na jedną akcję	PLN/ 5,30	EUR 4,92	1,20	1,15
Rozwodniona wartość księgową na jedną akcję	PLN/ 5,30	EUR 4,92	1,20	1,15
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję	PLN/ 0,16	EUR 0,15	0,04	0,04

Wybrane dane finansowe przeliczono na EUR według następujących zasad:

- pozycje aktywów i pasywów przeliczono na EUR według średniego kursu ustalonego przez NBP odpowiednio na 31.12.2016 oraz 31.12.2015
- pozycje Sprawozdania z całkowitych dochodów oraz Sprawozdania z przepływów pieniężnych przeliczono na EUR według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez NBP na ostatni dzień każdego miesiąca roku, za które sporządzane jest Sprawozdanie oraz okresu poprzedniego.

Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016.**Układ kalkulacyjny**

	Nota nr	01.01.2016 31.12.2016 TPLN	01.01.2015 31.12.2015 TPLN
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży	5	696 488	675 100
Koszt własny sprzedaży	7	584 056	570 239
Zysk/strata brutto na sprzedaży		112 432	104 861
Koszty sprzedaży	7	41 929	42 210
Koszty zarządu	7	34 048	33 313
Zysk/strata ze sprzedaży		36 455	29 338
Pozostałe przychody operacyjne	8	3 266	6 959
Pozostałe koszty operacyjne	9	4 512	6 074
Zysk/strata na działalności operacyjnej		35 209	30 223
Przychody finansowe	10	157	2 572
Koszty finansowe	11	5 473	51 807
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych	21	59	33
Zysk/strata przed opodatkowaniem		29 952	- 18 979
Podatek dochodowy	12	6 185	- 2 509
Zysk/strata netto		23 767	- 16 470
Inne całkowite dochody			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		1 367	- 111
Skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		-	-
Rachunkowość zabezpieczeń		-	-
Skutki aktualizacji majątku trwałego		-	-
Zyski/straty aktuarialne		-	-
Udział w innych całkowitych dochodach jednostek stowarzyszonych		-	-
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów		-	-
Inne całkowite dochody (netto)		1 367	- 111
Całkowite dochody ogółem		25 134	- 16 581

Zysk netto przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej	15	23 779	- 16 196
Akcjonariuszom/udziałowcom mniejszościowym	15	- 12	- 274
		23 767	- 16 470
Całkowity dochód ogółem przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej	15	25 141	- 16 307
Akcjonariuszom/udziałowcom mniejszościowym	15	- 7	- 274
		25 134	- 16 581
Liczba akcji na koniec okresu	szt.	39 435 989	39 435 989
Średnioważona liczba akcji	szt.	39 435 989	39 435 989
Zysk/strata na jedną akcję w PLN na jedną akcję			
Z działalności kontynuowanej i zaniechanej:			
Zwykły		0,60	- 0,42
Rozwodniony		0,60	- 0,42
Z działalności kontynuowanej :			
Zwykły		0,60	- 0,42
Rozwodniony		0,60	- 0,42

Warszawa, 24.04.2017

Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych : *Mariusz Kruszewski*

Zarząd spółki dominującej: *Prezes Zarządu* *Wiceprezes Zarządu*

Tadeusz Nowicki

Jan Polaczek

Skonsolidowane Sprawozdanie z Sytuacji Finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2016.

	Nota nr	Stan na 31.12.2016 TPLN	Stan na 31.12.2015 TPLN
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	16	202 648	206 543
Nieruchomości inwestycyjne	17	-	-
Wartość firmy z konsolidacji	18	20 408	20 408
Pozostałe wartości niematerialne	19	373	360
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	21	147	121
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	12	19 976	20 056
Należności z tytułu leasingu finansowego	27	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	23	106	125
Pozostałe aktywa	24	33	48
Aktywa trwałe razem		243 691	247 661
Aktywa obrotowe			
Zapasy	25	88 881	91 015
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26	101 274	111 126
Należności z tytułu leasingu finansowego	27	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	23	42	40
Bieżące aktywa podatkowe		19	290
Pozostałe aktywa	24	1 351	1 068
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	46	9 216	15 735
		200 783	219 274
Aktywa klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	14	-	844
Aktywa obrotowe razem		200 783	220 118
Aktywa razem		444 474	467 779

	Nota nr	Stan na	Stan na
		31.12.2016	31.12.2015
		TPLN	TPLN
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	29	23 662	23 662
Akcje własne		- 3 784	-
Nadwyżka ze sprzedaży akcji		45 306	45 306
Kapitał rezerwowy	30	32 895	31 533
Zyski zatrzymane	31	110 527	93 025
		<hr/>	<hr/>
		208 606	193 526
Wielkości ujęte bezpośrednio w kapitale, związane z aktywami klasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży		-	-
		<hr/>	<hr/>
		208 606	193 526
Kapitały przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej		<hr/>	<hr/>
		208 606	193 526
Kapitały przypadające na udziały niekontrolujące	32	443	450
		<hr/>	<hr/>
Razem kapitał własny		209 049	193 976
Zobowiązania długoterminowe			
Długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	33,38	48 246	50 620
Pozostałe zobowiązania finansowe	34	-	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych		-	-
Rezerwa na podatek odroczoney	12	14 340	13 787
Rezerwy długoterminowe	35	219	201
Przychody przyszłych okresów	41	5 424	6 152
Pozostałe zobowiązania	36	-	-
		<hr/>	<hr/>
Zobowiązania długoterminowe razem		68 229	70 760
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	37	64 895	101 632
Krótkoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	33,38	93 498	92 262
Pozostałe zobowiązania finansowe	34	340	53
Bieżące zobowiązania podatkowe		1 012	534
Rezerwy krótkoterminowe	35	6 659	7 549
Przychody przyszłych okresów	41	792	1 013
Pozostałe zobowiązania	36	-	-
		<hr/>	<hr/>
		167 196	203 043
Zobowiązania związane bezpośrednio z aktywami trwałymi klasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży		-	-
Zobowiązania krótkoterminowe razem		167 196	203 043
Zobowiązania razem		235 425	273 803
Pasywa razem		444 474	467 779

Warszawa, 24.04.2017

Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych :

Prezes Zarządu

Zarząd spółki dominującej:

Tadeusz Nowicki

Mariusz Kruszewski

Wiceprezes Zarządu

Jan Polaczek

Skonsolidowane Sprawozdanie ze Zmian w Kapitale Własnym za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016.

	Kapitał podstawowy	Akcje własne	Nadwyżka ze sprzedaży akcji	Kapitał rezerwowany z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych i inwestycji	Kapitał rezerwowany na zabezpieczenia	Kapitał rezerwowany na przewalutowanie	Nadwyżka ze sprzedaży obligacji zamiennych	Inne kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Wielkości związane z aktywami klasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	Przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej	Przypadające na udziały niekontrolujące	Razem
Stan na 1 stycznia 2015 roku	23 662	-	45 306	27 364	-	3 829	450	-	115 136	-	215 747	724	216 471
Nabycie akcji własnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emisja akcji	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nabycie udziałów w spółkach zależnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sprzedaż udziałów w spółkach zależnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-	- 5 915	-	- 5 915	-	- 5 915
Przeszacowanie środków trwałych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Powiązany podatek dochodowy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ujęte przychody i koszty razem	-	-	-	-	-	-	-	-	- 16 196	-	- 16 196	- 274	- 16 470
Różnice kursowe z konsolidacji	-	-	-	-	-	- 110	-	-	-	-	- 110	-	- 110
Stan na 31 grudnia 2015 roku	23 662	-	45 306	27 364	-	3 719	450	-	93 025	-	193 526	450	193 976
Stan na 1 stycznia 2016 roku	23 662	-	45 306	27 364	-	3 719	450	-	93 025	-	193 526	450	193 976
Nabycie akcji własnych	-	- 3 784	-	-	-	-	-	-	-	-	- 3 784	-	- 3 784
Emisja akcji	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nabycie udziałów w spółkach zależnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sprzedaż udziałów w spółkach zależnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-	- 6 277	-	- 6 277	-	- 6 277
Przeszacowanie środków trwałych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Powiązany podatek dochodowy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ujęte przychody i koszty razem	-	-	-	-	-	-	-	-	23 779	-	23 779	- 12	23 767
Różnice kursowe z konsolidacji	-	-	-	-	-	1 362	-	-	-	-	1 362	5	1 367
Stan na 31 grudnia 2016 roku	23 662	- 3 784	45 306	27 364	-	5 081	450	-	110 527	-	208 606	443	209 049

Warszawa, 24.04.2017

Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych : *Mariusz Kruszewski*

Zarząd spółki dominującej:

Prezes Zarządu *Wiceprezes Zarządu*

Tadeusz Nowicki *Jan Polaczek*

**Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016.
sporządzone metodą pośrednią**

Nota nr	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk/strata za rok obrotowy	23 767	- 16 470
Udział w zyskach/stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	- 59	- 33
Amortyzacja aktywów trwałych	24 574	24 466
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	352	99
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	4 977	5 486
Zysk/strata z działalności inwestycyjnej	- 34	43 768
Zmiany w kapitale obrotowym:		
Zmiana stanu należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności	10 921	2 677
Zmiana stanu zapasów	2 863	- 10 968
Zmiana pozostałych aktywów	-	- 475
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań	- 37 853	188
Zmiana stanu rezerw	- 976	- 468
Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów	- 1 211	- 801
Naliczony podatek dochodowy	6 185	- 2 509
Zapłacony podatek dochodowy	- 4 360	- 6 182
Inne korekty	270	- 61
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	29 416	38 717
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	4 826	7 576
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	- 19 711	- 29 154
Sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych	-	-
Nabycie nieruchomości inwestycyjnych	-	-
Sprzedaż aktywów finansowych	-	-
Nabycie aktywów finansowych	-	-
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu przejętych środków pieniężnych	-	-
Dywidendy i odsetki otrzymane	38	26
Spłata udzielonych pożyczek	20	54
Udzielenie pożyczek	-	- 60
Pozostałe	-	133
Środki pieniężne netto wydane/wygenerowane w związku z działalnością inwestycyjną	- 14 827	- 21 425

Przepływy pieniężne z działalności finansowej

Nabycie akcji własnych	- 3 784	-
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	- 1 788	- 1 209
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	23 036	26 019
Splata pożyczek/kredytów	- 27 392	- 27 197
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	- 6 277	- 5 915
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom mniejszościowym	-	-
Odsetki zapłacone, w tym	- 4 944	- 5 446
- aktywowane koszty finansowania zewnętrznego	-	-
Pozostałe	-	-

Środki pieniężne netto wykorzystane wydane/wygenerowane w związku w działalności finansowej

- 21 149   - 13 748

Przepływy pieniężne netto

x

- 6 560   3 544

Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów

- 6 519   3 549

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku obrotowego

15 735   12 186

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku obrotowego

9 216   15 735

Wpływ zmian kursów walut na saldo środków pieniężnych w walutach obcych

41   5

Warszawa, 24.04.2017

Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych :

Mariusz Kruszewski

Zarząd spółki dominującej:

Prezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Tadeusz Nowicki

Jan Polaczek

Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2016.**1. Informacje ogólne**

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej obejmuje okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera dane porównawcze za okres od 1 stycznia 2015 do 31 grudnia 2015.

1.1 Informacje o jednostce dominującej

Spółka dominująca Grupy Kapitałowej jest zarejestrowana pod firmą:

Ergis S.A.

w rejestrze Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000057820.

Siedzibą Spółki dominującej jest Warszawa, ul. Tamka 16.

Spółce dominującej nadano numer statystyczny REGON 150175921 oraz numer NIP 573-00-03-999.

Na dzień 31.12.2016 skład organów zarządczych i nadzorujących jednostki dominującej jest następujący:

Zarząd:

Pan Tadeusz Nowicki	Prezes Zarządu
Pan Jan Polaczek	Wiceprezes Zarządu

Rada Nadzorcza:

Pan Marek Górski	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Pan Maciej Grelowski	Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej
Pan Paweł Kaczorowski	Sekretarz Rady Nadzorczej
Katarzyna Górski-Bednarska	Członek Rady Nadzorczej
Tadeusz Iwanowski	Członek Rady Nadzorczej
Waldemar Maj	Członek Rady Nadzorczej
Maciej Stańczuk	Członek Rady Nadzorczej

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku struktura akcjonariatu jednostki dominującej jest następująca:

Jednostka, siedziba	Ilość akcji	% posiadanego kapitału	% posiadanych praw głosu
Finergis Investment Limited, Nikozja, Cypr	15 207 718	38,56%	39,57%
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	7 862 000	19,94%	20,46%
Otwarty Fundusz Emerytalny PKO	3 904 917	9,90%	10,16%
Noble Funds Fundusz Inwestycyjny Otwarty	2 070 155	5,25%	5,39%
akcje własne	1 007 071	2,55%	0,00%
pozostali	9 384 128	23,80%	24,42%
Razem	39 435 989	100,00%	100,00%

Czas trwania działalności poszczególnych jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej nie jest ograniczony. Sprawozdania finansowe wszystkich jednostek podporządkowanych zostały sporządzone za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie finansowe jednostki dominującej, przy zastosowaniu spójnych zasad rachunkowości.

Rokiem obrotowym spółki dominującej oraz spółek wchodzących w skład grupy jest rok kalendarzowy.

Podstawowa działalność Grupy Kapitałowej obejmuje:

- 2221 Z - Produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych
- 2222 Z - Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych
- 2223 Z - Produkcja wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych
- 2229 Z - Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych

1.2 Skład Grupy Kapitałowej

Ergis S.A. jest spółką dominującą w Grupie Kapitałowej Grupa Kapitałowa Ergis.

Szczegółowe informacje dotyczące jednostek zależnych na dzień 31.12.2016 roku przedstawiają się następująco:

Nazwa jednostki	Siedziba jednostki	Udział w kapitale zakładowym %	Udział w prawach głosu %	Metoda konsolidacji	Podstawowa działalność
Flexergis Sp. z o.o.	Nowy Sącz	100,00%	100,00%	pełna	produkcja i sprzedaż wyrobów poligraficznych w oparciu o technologię fleksodruku i druku offsetowego
Numeratis Sp. z o.o.	Toruń	99,90%	99,90%	pełna	prowadzenie ksiąg rachunkowych i obsługa kadrowo-płacowa
Transgis Sp. z o.o.	Wąbrzeźno	71,10%	71,10%	pełna	towarowy transport drogowy, remonty pojazdów, spedycja
Erg-Pak Sp. z o.o.	Warszawa	71,10%	71,10%	pełna	wynajem środków transportu
Tromar Sp. z o.o.	Oława	48,10%	48,10%	metodą praw własności	produkcja i sprzedaż chemikaliów organicznych
LONNI Sp. z o.o.	Warszawa	94,64%	94,64%	pełna	doradztwo gospodarcze i inne usługi, w tym działalność agencyjna i holdingowa
MKF-Ergis GmbH	Berlin, Niemcy	99,70%	99,70%	pełna	produkcja folii twardych PET i laminatów z folii twardej PET/PE , dystrybucja folii twardych PVC, PVC/PE, PET, PET/PE
Schimanski-Ergis GmbH	Berlin, Niemcy	99,70%	99,70%	pełna	dystrybucja laminatów z twardej folii PET/PE
CS Recycling Sp. z o.o.	Warszawa	90,22%	90,22%	pełna	recykling tworzyw sztucznych
MKF-Ergis Sp. z o.o.	Warszawa	99,90%	99,90%	pełna	produkcja i sprzedaż folii twardych PVC , PVC/PE oraz PET i PET/PE
Trend Tapety Sp. z o.o.	Warszawa	100,00%	100,00%	pełna	

1.3 Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, które wyceniane są w wartości godziwej, a skutki wyceny ujmowane są w przychodach lub kosztach finansowych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową w dającej się przewidzieć przyszłości.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę Kapitałową.

Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów sporządzone jest w układzie kalkulacyjnym. Grupa Kapitałowa sporządza Skonsolidowane Sprawozdanie z Przepływów Pieniężnych metodą pośrednią.

1.4 Waluta pomiaru i waluta sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w polskich złotych (PLN). Polski złoty jest walutą funkcjonalną i sprawozdawczą Grupy Kapitałowej. Dane w sprawozdaniach zostały wykazane w tysiącach złotych, o ile nie wskazano inaczej.

2. Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej

2.1 Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono w oparciu o Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską.

2.2 Status zatwierdzenia Standardów w UE

2.2.1 Standardy i Interpretacje opublikowane, oczekujące na zatwierdzenie przez UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów, zmian i interpretacji, które według stanu na dzień 31.12.2016 roku nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania:

I **MSSF 16 Leasing**

Opublikowany 14.01. 2016. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 i później.

II **Zmiana do MSSF 10 i MSR 28**

Opublikowany 11.09.2014. Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy Inwestorem i Wspólnikami lub Joint Venture. 23.10.2015 odroczone datę wejścia w życie zmian do MSSF 10 i MSR 28 na czas nieokreślony.

III **Zmiana do MSSF 14**

Opublikowany 30.01.2014. Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe. Zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 i później.

IV **Zmiana do MSR 12**

Opublikowano 19.01.2016. Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 i później.

V **Zmiana do MSR 7**

Opublikowany 29.01.2016. Zmiany w ujawnianiu informacji o zobowiązaniach dotyczących działalności finansowej. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 i później.

VI **Zmiana do MSSF 2**

Opublikowany 20.06.2016. Definicja warunku nabycia uprawnień, warunku związanego z wynikami i warunku związanego ze świadczeniem usługi. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 i później.

VII Zmiana do MSSF 4

Opublikowany 12.09.2016. Zmiany wprowadzają dwa opcjonalne podejścia: nakładkowe i odraczające. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 i później.

VIII Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2014-2016

Opublikowane 08.12.2016. Zmiany do MSSF 12 mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 i później, natomiast zmiany do MSSF 1 oraz MSR 28 mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 i później.

IX Zmiana do MSR 40

Opublikowany 08.12.2016. Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnej. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 i później.

X Interpretacja KIMSF 22

Opublikowana 08.12.2016. Transakcje w walucie obcej i zaliczki. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 i później.

2.2.2 Standardy i Interpretacje opublikowane, zatwierdzone, które nie weszły jeszcze w życie**I MSSF 15 "Przychody z umów z kontrahentami" wraz ze zmianami**

Opublikowany 28.05.2014, zmiany opublikowane 11.08.2015. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 i później.

II MSSF 9 "Instrumenty finansowe"

Opublikowany 24.07.2014. MSSF 9 ma docelowo zastąpić MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 i później.

2.3 Wcześniejsze zastosowanie standardów i interpretacji

Sporządzając niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupa nie podjęła decyzji o wcześniejszym zastosowaniu jakichkolwiek Standardów, zmian do Standardów i Interpretacji.

Nowe regulacje zastosowane po raz pierwszy do niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały przedstawione w kolejnej nocie.

2.4 Standardy zastosowane po raz pierwszy

Nie ma takich standardów.

2.5 Dobrowolna zmiana zasad rachunkowości

Sporządzając niniejsze sprawozdanie finansowe, w stosunku do okresów poprzednich Spółka nie zmieniła dobrowolnie żadnych stosowanych uprzednio zasad rachunkowości.

3. Stosowane zasady rachunkowości**3.1 Podstawa sporządzenia**

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie istnieją żadne okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuacji działalności gospodarczej przez Grupę.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, za wyjątkiem aktualizacji wyceny niektórych aktywów trwałych i instrumentów finansowych. Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Grupę przedstawione zostały poniżej.

3.2 Zasady konsolidacji

3.2.1 Połączenia jednostek gospodarczych

Przejęcia jednostek i wyodrębnionych części działalności rozlicza się metodą nabycia. Koszt połączenia jednostek wycenia się w zagregowanej wartości godziwej (na dzień dokonania zapłaty) przekazanych aktywów, poniesionych lub przejętych zobowiązań oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną, powiększonej o koszty bezpośrednio związane z połączeniem jednostek gospodarczych. Dające się zidentyfikować aktywa, zobowiązania i zobowiązania warunkowe jednostki przejmowanej, spełniające warunki ujęcia zgodnie z MSSF 3 "Połączenia jednostek gospodarczych" ujmuje się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z wyjątkiem aktywów trwałych (lub grup do zbycia) sklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 "Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana", ujmowanych i wycenianych w wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży.

Wartość firmy wynikającą z przejęcia ujmuje się w aktywach i początkowo wykazuje po kosztach, jako wartość kosztów przejęcia przekraczającą udział Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować ujętych aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Jeśli po przeszacowaniu udział Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej przekracza koszt połączenia jednostek gospodarczych, nadwyżkę ujmuje się niezwłocznie w wyniku finansowym.

Udziały niekontrolujące w jednostce przejmowanej są początkowo wyceniane jako proporcja (udział) udziałów niekontrolujących w wartości godziwej netto ujętych aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych.

3.2.2 Inwestycje w jednostki zależne

Wyniki finansowe jednostek zależnych nabytych lub sprzedanych w ciągu roku ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym od/do momentu ich efektywnego nabycia lub zbycia.

W stosownych przypadkach w sprawozdaniach finansowych jednostek zależnych dokonuje się korekt mających na celu ujednoczenie zasad rachunkowości stosowanych przez daną jednostkę z zasadami stosowanymi przez pozostałe jednostki Grupy.

Wszelkie transakcje, salda, przychody i koszty zachodzące między podmiotami powiązаныmi objętymi konsolidacją podlegają pełnej eliminacji konsolidacyjnej.

Udziały niekontrolujące w aktywach netto (z wyłączeniem wartości firmy) konsolidowanych podmiotów zależnych prezentowane są odrębnie od kapitału własnego Grupy. Na udziały niekontrolujące składają się wartości udziałów na dzień połączenia jednostek gospodarczych oraz udziały niekontrolujące w zmianach w kapitale własnym począwszy od daty połączenia. Straty przypisywane udziałom niekontrolującym wykraczające poza udział w kapitale podstawowym podmiotu alokowane są do udziałów Grupy, z wyjątkiem przypadków wiążącego zobowiązania i zdolności udziałowców niekontrolujących do dokonania dodatkowych inwestycji w celu pokrycia strat.

3.2.3 Inwestycje w jednostki stowarzyszone

Wyniki finansowe, aktywa i zobowiązania jednostek stowarzyszonych ujmuje się w sprawozdaniu finansowym metodą praw własności. Zgodnie z metodą praw własności inwestycje w jednostkę stowarzyszoną wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po koszcie historycznym, ze stosowną korektą o zaistniałe po dacie przejęcia zmiany udziału Grupy w aktywach netto jednostki stowarzyszonej minus wszelkie utraty wartości poszczególnych inwestycji. Straty jednostek stowarzyszonych przekraczające wartość udziału Grupy w tych jednostkach (w tym wszelkie udziały długoterminowe, które w zasadzie stanowią część inwestycji netto Grupy w jednostkę stowarzyszoną) ujmuje się wyłącznie wówczas, jeśli Grupa zaciągnęła wiążące zobowiązania prawne lub zwyczajowe lub dokonała płatności w imieniu jednostki stowarzyszonej.

Nadwyżkę ceny nabycia nad wartością godziwą dających się zidentyfikować aktywów netto jednostki stowarzyszonej na dzień nabycia ujmuje się jako wartość firmy. Wartość firmy włączona jest do wartości bilansowej inwestycji, a utratę jej wartości wycenia się w ramach tej inwestycji. Jakąkolwiek nadwyżkę udziały Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych nad kosztem przejęcia po dokonaniu przeszacowania ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty wynikające z transakcji pomiędzy Grupą a jednostką stowarzyszoną podlegają wyłączeniom konsolidacyjnym do wartości udziału Grupy w odpowiedniej jednostce stowarzyszonej.

3.2.4 Udziały we wspólnych przedsięwzięciach

Kiedy podmiot należący do Grupy podejmuje bezpośrednio działalność w ramach wspólnego przedsięwzięcia, udział Grupy we wspólnie kontrolowanych aktywach i zobowiązaniach ponoszonych wspólnie z pozostałymi wspólnikami przedsięwzięcia ujmowany jest w sprawozdaniu finansowym odpowiedniego podmiotu i klasyfikowany zgodnie ze swoim charakterem. Zobowiązania i koszty ponoszone bezpośrednio wskutek udziału we wspólnie kontrolowanych aktywach rozliczane są metodą memoriałową. Dochód ze sprzedaży lub wykorzystania udziału Grupy w produktach wytworzonych przez wspólnie kontrolowane aktywa oraz udział w kosztach wspólnego przedsięwzięcia ujmuje się w chwili wystąpienia prawdopodobieństwa uzyskania/przekazania przez Grupę korzyści ekonomicznych związanych z odpowiednimi transakcjami, o ile da się je wiarygodnie wycenić.

Wspólne przedsięwzięcia związane z utworzeniem oddzielnego podmiotu, w którym udziały mają wszyscy wspólnicy, określa się mianem jednostek podlegających wspólnej kontroli. Grupa wykazuje udziały w takich jednostkach w formie konsolidacji proporcjonalnej z wyjątkiem sytuacji, kiedy inwestycja została sklasyfikowana jako przeznaczona do zbycia; w takim przypadku rozlicza się ją zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana”. Udziały Grupy w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach jednostek podlegających wspólnej kontroli łączy się z analogicznymi pozycjami skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wartość firmy wynikającą z przejęcia udziałów Grupy w jednostce podlegającej wspólnej kontroli rozlicza się zgodnie z zasadami rachunkowości obowiązującymi w Grupie w odniesieniu do wartości firmy wynikającej z przejęcia jednostki zależnej.

Kiedy Grupa prowadzi transakcje z jednostkami podlegającymi wspólnej kontroli, niezrealizowane zyski i straty wykazuje się proporcjonalnie do udziałów Grupy we wspólnym przedsięwzięciu.

3.2.5 Wartość firmy

Wartość firmy powstająca przy przejęciu wynika z wystąpienia na dzień przejęcia nadwyżki kosztu przejęcia jednostki nad udziałem Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki zależnej, stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia ujmowanych na dzień przejęcia.

Wartość firmy ujmuje się początkowo jako składnik aktywów po koszcie, a następnie wycenia według kosztu pomniejszonego o skumulowaną stratę z tytułu utraty wartości.

Dla celów testowania utraty wartości wartość firmy alokuje się na poszczególne ośrodki Grupy generujące przepływy pieniężne, które powinny odnieść korzyści z synergii będących efektem połączenia. Jednostki generujące przepływy pieniężne, do których alokuje się wartość firmy, testuje się pod względem utraty wartości raz w roku lub częściej, jeśli można wiarygodnie przypuszczać, że utrata wartości wystąpiła. Jeśli wartość odzyskiwalna ośrodka generującego przepływy pieniężne jest mniejsza od jej wartości bilansowej, stratę z tytułu utraty wartości alokuje się najpierw w celu redukcji kwoty bilansowej wartości firmy alokowanej do tego ośrodka, a następnie do pozostałych aktywów tego ośrodka proporcjonalnie do wartości bilansowej poszczególnych składników aktywów tej jednostki. Strata z tytułu utraty wartości ujęta dla wartości firmy nie podlega odwróceniu w następnym okresie.

W chwili zbycia jednostki zależnej lub podlegającej wspólnej kontroli przypadającą na nią część wartości firmy uwzględnia się przy obliczaniu zysku / straty z tytułu zbycia.

3.3 Ujęcie przychodów ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o przewidywane rabaty, zwroty klientów i podobne pomniejszenia, w tym podatek od towarów i usług VAT oraz inne podatki związane ze sprzedażą, za wyjątkiem podatku akcyzowego.

3.3.1 Sprzedaż towarów

Przychody ze sprzedaży towarów ujmowane są po spełnieniu wszystkich następujących warunków:

- przeniesienia z Grupy na nabywcę znaczącego ryzyka i korzyści wynikających z prawa własności towarów;
- scedowania przez Grupę funkcji kierowniczych w stopniu związanym na ogół z prawem własności oraz efektywnej kontroli nad sprzedanymi towarami;
- możliwości dokonania wiarygodnej wyceny kwoty przychodów;
- wystąpienia prawdopodobieństwa, że jednostka otrzyma korzyści ekonomiczne związane z transakcją;
- możliwości wiarygodnej wyceny kosztów poniesionych lub przewidywanych w związku z transakcją.

3.3.2 Świadczenie usług

Przychody z tytułu umów o świadczenie usług ujmuje się poprzez odniesienie do stopnia zaawansowania realizacji danej umowy.

Jeżeli efekt umowy o świadczenie usług można wiarygodnie oszacować, przychody i koszty ujmuje się poprzez odniesienie do stopnia zaawansowania realizacji umowy na dzień bilansowy. Wszelkie zmiany w zakresie prac, roszczenia oraz premie są rozpoznawane w stopniu, w jakim zostały one uzgodnione z klientem.

W przypadku, kiedy wartości umowy nie da się wiarygodnie oszacować, przychody z tytułu umowy ujmuje się w stopniu, w jakim jest prawdopodobne, że poniesione w związku z umową koszty zostaną nimi pokryte. Koszty związane z umową ujmuje się jako koszty okresu, w jakim zostały poniesione.

Jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że koszty umowy przekroczą związane z nią przychody, przewidywaną stratę ujmuje się niezwłocznie jako koszt.

3.3.3 Tantiemy

Przychody z tantiem ujmuje się metodą memoriałową, zgodnie z treścią odnośnych umów. Tantiemy naliczane według czasu powstania ujmuje się metodą liniową w okresie obowiązywania umowy. Tantiemy zależne od produkcji, sprzedaży i innych wskaźników ujmuje się przez odniesienie do warunków stosownej umowy.

3.3.4 Przychody z tytułu odsetek i dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy do otrzymania płatności.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są narastająco według czasu powstawania, poprzez odniesienie do kwoty niespłaconego jeszcze kapitału i przy uwzględnieniu efektywnej stopy oprocentowania, czyli stopy efektywnie dyskontującej przyszłe wpływy pieniężne szacowane na oczekiwany okres użytkowania danego składnika aktywów do wartości bilansowej netto tego składnika.

3.4 Leasing

Leasing klasyfikuje się jako leasing finansowy, gdy w ramach zawartej umowy zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z bycia właścicielem przenoszone jest na leasingobiorcę. Wszelkie pozostałe rodzaje leasingu traktowane są jako leasing operacyjny.

3.5 Waluty obce

Transakcje przeprowadzane w walucie innej niż waluta funkcjonalna wykazuje się po kursie waluty obowiązującym na dzień transakcji. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych są przeliczane według kursu obowiązującego na ten dzień. Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej i denominowane w walutach obcych wycenia się po kursie obowiązującym w dniu ustalenia wartości godziwej. Pozycje niepieniężne wyceniane są według kosztu historycznego.

Różnice kursowe ujmuje się w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstają, z wyjątkiem:

- różnic kursowych dotyczących aktywów w budowie przeznaczonych do przyszłego wykorzystania produkcyjnego, które włącza się do kosztów tych aktywów i traktuje jako korekty kosztów odsetkowych kredytów w walutach obcych;
- różnic kursowych wynikających z transakcji przeprowadzonych w celu zabezpieczenia przed określonym ryzykiem walutowym zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń;
- różnic kursowych wynikających z pozycji pieniężnych należności lub zobowiązań względem jednostek zagranicznych, z którymi nie planuje się rozliczeń lub też takie rozliczenia nie są prawdopodobne, stanowiących część inwestycji netto w jednostkę zlokalizowaną za granicą i ujmowanych w kapitale rezerwowym z przeliczenia jednostek zagranicznych obcych oraz w zysku / stracie ze zbycia inwestycji netto.

Przy konsolidacji aktywa i zobowiązania jednostek zlokalizowanych za granicą przelicza się na walutę polską po kursie obowiązującym na dzień bilansowy. Przychody i koszty są przeliczane przy użyciu kursu średniego dla danego okresu sprawozdawczego, z wyjątkiem sytuacji gdy wahania kursów są bardzo znaczne (wtedy stosuje się kursy wymiany z dat dokonania transakcji). Wszelkie różnice kursowe klasyfikuje się jako kapitał własny i ujmuje w kapitale rezerwowym Grupy z tytułu przeliczenia jednostek zagranicznych. Takie różnice kursowe ujmuje się jako przychód bądź koszt w okresie, w którym następuje zbycie jednostki zlokalizowanej za granicą.

Wartość firmy oraz korekty wartości godziwej wynikające z nabycia jednostki zlokalizowanej za granicą traktowane są jako składnik aktywów lub zobowiązań jednostki zlokalizowanej za granicą i podlegają przeliczeniu przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu bilansowym.

Kursy przyjęte do wyceny pozycji walutowych na dzień bilansowy

	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
średni kurs ustalony przez NBP	4,4240	4,2615
	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
kurs EUR stanowiący średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez NBP na ostatni dzień każdego miesiąca roku	4,3757	4,1848
	<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2015</u>
kursy EUR przyjęte do wyceny pozycji walutowych w Sprawozdaniu		
kurs kupna (przyjęty do wyceny aktywów)	4,4031	4,2505
kurs sprzedaży (przyjęty do wyceny pasywów)	4,4181	4,2949

3.6 Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego bezpośrednio związanego z nabyciem lub wytworzeniem składników majątku wymagających dłuższego czasu w celu doprowadzenia ich do użytkowania, zalicza się do kosztów wytworzenia takich aktywów aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Przychody z inwestycji uzyskane w wyniku krótkoterminowego inwestowania pozyskanych środków zewnętrznych przeznaczonych bezpośrednio na finansowanie nabycia lub wytworzenia składników majątku, pomniejszają wartość kosztów finansowania zewnętrznego podlegających kapitalizacji.

Wszelkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są odnoszone bezpośrednio w rachunek zysków i strat w okresie, w którym zostały poniesione.

Powyższe zasady kapitalizacji nie są stosowane do:

- aktywów wycenianych w wartości godziwej,
- zapasów wytwarzanych w znaczących ilościach w cyklu ciągłym i charakteryzujących się wysoką rotacją.

3.7 Dotacje

Dotacji nie ujmuje się do chwili uzyskania uzasadnionej pewności, że Grupa spełni konieczne warunki i otrzyma takie dotacje.

Dotacje których zasadniczym warunkiem jest nabycie lub wytworzenie przez Grupę aktywów trwałych, ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji rozliczeń międzyokresowych.

Dotacje te odnosi się w rachunek zysków i strat systematycznie przez przewidywany okres użytkowania ekonomicznego tych aktywów.

Pozostałe dotacje ujmowane są systematycznie w przychodach, w okresie niezbędnym do skompensowania kosztów, które te dotacje miały w zamierzeniu kompensować. Dotacje należne jako rekompensata kosztów lub strat już poniesionych lub jako forma bezpośredniego wsparcia finansowego bez ponoszenia przyszłych kosztów ujmowane są w rachunku zysków i strat w okresie, w którym są należne.

Zasady właściwe dla rozliczenia dotacji do aktywów trwałych stosuje się także w przypadku transakcji nieodpłatnego otrzymania aktywów trwałych.

3.8 Koszty świadczeń pracowniczych

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze w tym wypłaty do programów określonych składek, ujmowane są w okresie w którym jednostka otrzymała przedmiotowe świadczenie ze strony pracownika, a w przypadku wypłat z zysku lub premii gdy spełnione zostały następujące warunki:

- na Grupie ciąży obecne prawne lub zwyczajowe oczekiwane zobowiązanie do dokonania wypłat z wyniku zdarzeń przeszłych,
- można dokonać wiarygodnej wyceny tego zobowiązania.

W przypadku świadczeń z tytułu płatnych nieobecności, świadczenia pracownicze ujmowane są w zakresie kumulowanych płatnych nieobecności, z chwilą wykonania pracy, która zwiększa uprawnienia do przyszłych płatnych nieobecności. W przypadku niekumulowanych płatnych nieobecności świadczenia ujmuje się z chwilą ich wystąpienia.

Świadczenia po okresie zatrudnienia w formie programów określonych świadczeń (odprawy emerytalne) oraz inne długoterminowe świadczenia (nagrody jubileuszowe, itp.) ustalane są na podstawie wyceny aktuarialnej przeprowadzanej na każdy dzień bilansowy. Zyski i straty aktuarialne ujmowane są w całości w rachunku zysków i strat. Koszty przeszłego zatrudnienia rozpoznawane są natychmiast w stopniu, w jakim dotyczą świadczeń już nabytych, a w pozostałych przypadkach amortyzuje się je metodą liniową przez średni okres, po którym świadczenia zostają nabyte.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych ujmowane są jako koszt, chyba że stanowią koszt wytworzenia składników aktywów.

Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy ujmuje się jako zobowiązanie i koszt, gdy Grupa jest zdecydowana w możliwy do udowodnienia sposób:

- rozwiązać stosunek pracy z pracownikiem lub grupa pracowników przed osiągnięciem przez nich wieku emerytalnego,
- zapewnić świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w następstwie złożonej przez siebie propozycji zachęcającej ich do dobrowolnego rozwiązania stosunku pracy.

3.9 Płatności realizowane w formie akcji

Płatności w formie akcji rozliczane w instrumentach kapitałowych na rzecz pracowników i innych osób świadczących podobne usługi wycenia się w wartości godziwej instrumentów kapitałowych na dzień ich przyznania.

Wartość godziwą płatności w formie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych określoną w dniu ich przyznania odnosi się w koszty metodą liniową w okresie nabywania uprawnień, na podstawie oszacowań co do instrumentów kapitałowych, do których ostatecznie nabędzie prawa. Na każdy dzień bilansowy weryfikowane są szacunki dotyczące liczby instrumentów kapitałowych przewidywanych do przyznania. Ewentualny wpływ weryfikacji pierwotnych oszacowań ujmuje się w rachunku zysków i strat przez pozostały okres przyznania, z odpowiednią korektą w rezerwie na świadczenia pracownicze rozliczane w instrumentach kapitałowych.

Transakcje z innymi stronami dotyczące płatności realizowanych w formie akcji i rozliczanych metodą praw własności wycenia się w wartości godziwej otrzymanych towarów lub usług poza przypadkami, w których wartości tej nie da się wiarygodnie wycenić. W takiej sytuacji podstawą wyceny jest wartość godziwa przyznaczonych instrumentów kapitałowych wyceniona na dzień otrzymania przez jednostkę towarów lub usług od kontrahenta.

W przypadku płatności regulowanych akcjami rozliczanych metodą gotówkową ujmuje się zobowiązanie o wartości proporcjonalnej do udziału w wartości otrzymanych towarów lub usług. Zobowiązanie to ujmuje się w bieżącej wartości godziwej ustalonej na każdy dzień bilansowy.

3.10 Opodatkowanie

Podatek dochodowy jednostki obejmuje podatek bieżący do zapłaty oraz podatek odroczony.

3.10.1 Podatek bieżący

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

3.10.2 Podatek odroczony

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową, jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości w oparciu o różnice pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów, a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawany do wysokości w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe oraz straty podatkowe bądź ulgi podatkowe jakie jednostka może wykorzystać. Pozycja aktywów lub rezerwy na podatek odroczony nie powstaje, jeśli różnica przejściowa powstaje z tytułu pierwotnego ujęcia wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy.

Wartość składników aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje jego odpis.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej podatek dochodowy wykazywany jest po dokonaniu kompensaty w zakresie w jakim wynika ze zobowiązania jakie płatne jest do tego samego urzędu podatkowego.

3.10.3 Podatek bieżący i odroczony za bieżący okres obrachunkowy

Podatek bieżący i odroczony wykazuje się w kosztach lub przychodach w rachunku zysków i strat, z wyjątkiem przypadku, gdy dotyczy on pozycji uznających lub obciążających bezpośrednio kapitał własny, bo wtedy także podatek jest odnoszony bezpośrednio w kapitał własny (inne całkowite dochody w sprawozdaniu z całkowitych dochodów), lub gdy wynika on z początkowego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych. W przypadku połączenia jednostek gospodarczych konsekwencje podatkowe uwzględnia się przy obliczaniu wartości firmy lub określaniu wartości udziału jednostki przejmującej w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej przewyższającej koszt przejęcia.

3.11 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują środki trwałe i nakłady na środki trwałe w budowie, które jednostka zamierza wykorzystywać w swojej działalności oraz na potrzeby administracyjne w okresie dłuższym niż 1 rok, które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki. Nakłady na środki trwałe obejmują poniesione nakłady inwestycyjne jak również poniesione wydatki na przyszłe dostawy maszyn, urządzeń i usług związanych z wytworzeniem środków trwałych (przekazane zaliczki). Środki trwałe obejmują istotne specjalistyczne części zamienne które funkcjonują jako element środka trwałego.

Środki trwałe ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Jako odrębne pozycje środków trwałych ujmowane są istotne komponenty.

Środki trwałe w budowie prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po koszcie wytworzenia pomniejszonym o ujęte odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszt wytworzenia obejmuje opłaty oraz, dla odpowiednich aktywów, koszty finansowania zewnętrznego skapitalizowane zgodnie z zasadami rachunkowości Grupy.

Amortyzacja tych aktywów trwałych rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia ich użytkowania, zgodnie z zasadami dotyczącymi pozostałych aktywów trwałych Grupy.

Amortyzacja środków trwałych, w tym komponentów, odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania rewidowane są corocznie.

Dla celów amortyzacji środków trwałych stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników środków trwałych są następujące:

Budynki i budowle	od	10,0 lat	do	40,0 lat
Maszyny i urządzenia	od	2,0 lat	do	25,0 lat
Środki transportu	od	2,5 lat	do	6,0 lat
Pozostałe środki trwałe	od	2,0 lat	do	10,0 lat

Grunty własne nie podlegają amortyzacji.

Grupa traktuje nadane prawa wieczystego użytkowania jako leasing operacyjny.

Grunty, budynki i budowle użytkowane w procesie produkcji i dostarczania towarów i usług, jak również dla celów administracyjnych wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości przeszacowanej równej wartości godziwej na dzień przeszacowania, pomniejszonej w kolejnych okresach o skumulowane odpisy amortyzacyjne i odpisy z tytułu utraty wartości. Przeszacowań dokonuje się z częstotliwością zapewniającą brak istotnych rozbieżności między wartością księgową a wartością godziwą na dzień bilansowy.

Zwiększenie wartości wynikające z przeszacowania gruntów, budynków i budowli ujmowane jest w pozycji kapitału rezerwowego z aktualizacji wyceny, za wyjątkiem sytuacji, gdy podwyższenie wartości odwraca wcześniejszy odpis dla tej samej pozycji ujęty w rachunku zysków i strat (w takim przypadku zwiększenie wartości ujmowane jest również w rachunku zysków i strat, ale tylko do wysokości wcześniejszego odpisu). Obniżenie wartości wynikające z przeszacowania gruntów, budynków i budowli ujmowane jest jako koszt okresu w wysokości przewyższającej kwotę wcześniejszej wyceny tego składnika aktywów ujętą w pozycji kapitału rezerwowego z aktualizacji wyceny.

Amortyzację przeszacowanych budynków i budowli ujmuje się w rachunku zysków i strat. W momencie sprzedaży lub wycofania przeszacowanych budynków i budowli z użytkowania, nierozliczona nadwyżka z przeszacowania tych aktywów przenoszona jest bezpośrednio z kapitału rezerwowego z aktualizacji wyceny do zysków zatrzymanych. Takiego przeniesienia dokonuje się jednak wyłącznie, gdy dany składnik aktywów zostaje usunięty ze sprawozdania finansowego.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie poddawane są testowi na utratę wartości jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla środków trwałych w budowie w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy.

Zasady właściwe ustalaniu utraty wartości przedstawiono w Nocie 3.14. Skutki utraty wartości środków trwałych oraz środków trwałych w budowie odnoszone są w pozostałe koszty operacyjne.

Aktywa utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich przewidywanego użytkowania ekonomicznego na takich samych zasadach jak aktywa własne, nie dłużej jednak niż okres trwania leasingu.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie spełniające kryteria zakwalifikowania ich jako przeznaczone do sprzedaży, lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami zawartymi w Nocie 3.16.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji rzeczowych aktywów trwałych określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w rachunku zysków i strat.

Na dzień bilansowy środki trwałe inne niż grunty, budynki i budowle, wyceniane w wartości przeszacowanej, oraz środki trwałe w budowie wyceniane są według kosztu pomniejszonego o dokonane odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

3.12 Nieruchomości inwestycyjne

Za nieruchomości inwestycyjne uznaje się nieruchomości, które grupa jako właściciel lub leasingobiorca w leasingu finansowym traktuje jako źródło przychodów z czynszów i/lub są utrzymywane ze względu na spodziewany przyrost ich wartości.

Nieruchomości inwestycyjne wycenia się początkowo po koszcie uwzględniając koszty transakcji. Po ujęciu początkowym nieruchomości te wycenia się w wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały.

Nieruchomości spełniające kryteria zakwalifikowania ich jako przeznaczone do sprzedaży, lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami zawartymi w Nocie 3.16.

3.13 Wartości niematerialne i prawne

Wartości niematerialne obejmują aktywa Grupy, które nie posiadają postaci fizycznej, są identyfikowalne oraz które można wiarygodnie wycenić i które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych.

Wartości niematerialne ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.

Wartości niematerialne powstałe na skutek prowadzenia prac rozwojowych, ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po spełnieniu następujących warunków:

- z technicznego punktu widzenia istnieje możliwość ukończenia składnika wartości niematerialnych, tak aby nadawał się do sprzedaży lub użytkowania,
- istnieje możliwość udowodnienia zamiaru ukończenia składnika oraz jej użytkowania i sprzedaży,
- składnik będzie zdolny do użytkowania lub sprzedaży,
- znany jest sposób w jaki składnik będzie wytwarzał przyszłe korzyści ekonomiczne,
- zapewnione zostaną środki techniczne oraz finansowe konieczne do ukończenia prac rozwojowych oraz jego użytkowania i sprzedaży,
- istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych.

Nakłady poniesione w okresie prowadzenia prac badawczych oraz nakłady nie spełniające w/w warunków ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat w dacie ich poniesienia, w pozycji kosztów ogólnego zarządu.

Amortyzacja wartości niematerialnych odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania weryfikowane są corocznie.

Grupa nie posiada wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Dla celów amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników wartości niematerialnych są następujące:

Licencje na oprogramowanie	3,0 lata
Prace rozwojowe	5,0 lat
Znaki towarowe	5,0 lat
Prawa majątkowe	5,0 lat

Wartości niematerialne poddawane są testowi na utratę wartości jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla wartości niematerialnych w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy.

Zasady właściwe ustalaniu utraty wartości przedstawiono w Nocie 3.14. Skutki utraty wartości, wartości niematerialnych i prawnych jak również ich amortyzacji odnoszone są w koszty działalności podstawowej.

Wartości niematerialne utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich przewidywanego użytkowania ekonomicznego na takich samych zasadach jak aktywa własne, nie dłużej jednak niż okres trwania leasingu.

Wartości niematerialne spełniające kryteria zakwalifikowania ich jako przeznaczone do sprzedaży, lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami zawartymi w Nocie 3.16.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji wartości niematerialnych określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w rachunku zysków i strat.

Na dzień bilansowy wartości niematerialne wyceniane są według kosztu po pomniejszeniu o dokonane odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

3.14 Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych oprócz wartości firmy

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje przeglądu wartości bilansowych posiadanego majątku trwałego i wartości niematerialnych i prawnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości.

Jeżeli stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów.

Jeśli możliwe jest wskazanie wiarygodnej i jednolitej podstawy alokacji, składniki majątku trwałego Grupy alokowane są do poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne.

W przypadku wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, test utraty wartości przeprowadzany jest corocznie oraz dodatkowo wtedy, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości.

Wartość odzyskiwalna ustalana jest jako wyższa spośród dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości bilansowej składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne), wartość bilansową tego składnika lub jednostki pomniejsza się do wartości odzyskiwalnej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie jako koszt okresu, w którym wystąpiła, za wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów wykazywany był w wartości przeszacowanej (wówczas utrata wartości traktowana jest jako obniżenie wcześniejszego przeszacowania).

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie przekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów / jednostki generującej przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się w niezwłocznie w rachunku zysków i strat, o ile składnik aktywów nie podlegał wcześniej przeszacowaniu – w takim przypadku, odwrócenie straty z tytułu utraty wartości traktuje się jak zwiększenie z aktualizacji wyceny.

3.15 Zapasy

Zapasy są aktywami, przeznaczonymi do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, będące w trakcie produkcji przeznaczonej na sprzedaż oraz mające postać materiałów lub surowców zużywanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług. Zapasy obejmują materiały, towary, produkty gotowe oraz produkcję w toku.

Materiały i towary wycenia się pierwotnie w cenach nabycia. Na dzień bilansowy wycena materiałów i towarów odbywa się z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny, tzn. kategorie te wyceniane są według ceny nabycia lub ceny sprzedaży możliwej do uzyskania w zależności od tego która z nich jest niższa.

Produkty gotowe oraz produkty w toku wycenia się pierwotnie na poziomie rzeczywistego kosztu wytworzenia. Na dzień bilansowy wycena produktów gotowych i produkcji w toku odbywa się z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny.

Zapasy towarów, materiałów i produktów gotowych obejmowane są odpisem aktualizującym według następujących zasad:

- materiały zalegające od 2 do 3 lat - 70% wartości bilansowej, a ponad 3 lata 100% wartości bilansowej
- produkty, półprodukty i towary zalegające od 1 roku do 2 lat - 50% wartości bilansowej, a powyżej 2 lat 70% wartości bilansowej

Rozchody wyceniane są na podstawie cen ewidencyjnych, ustalonych w wysokości średniej ważonej cen (kosztów) danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące dotyczące zapasów, wynikające z ostrożnej wyceny oraz odpisy aktualizujące dla pozycji zalegających, jak i ich odwrócenia, odnoszone są w pozostałe koszty operacyjne.

3.16 Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Aktywa trwale i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa trwałe (i grupy do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa przeznaczone do zbycia (lub grupa do zbycia) prezentowana jest w osobnej pozycji aktywów obrotowych. Jeżeli z grupą do zbycia związane są zobowiązania jakie będą przekazane w transakcji sprzedaży łącznie z grupą do zbycia, zobowiązania te prezentowane są jako osobna pozycja zobowiązań krótkoterminowych.

3.17 Rezerwy

Rezerwy tworzone są w przypadku, kiedy na jednostce ciąży istniejący obowiązek, prawny lub zwyczajowo oczekiwany, wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego zobowiązania, przy czym kwoty tego zobowiązania lub termin jego wymagalności nie są pewne.

Ujmowana kwota rezerwy odzwierciedla możliwie najdokładniejszy szacunek kwoty wymaganej do rozliczenia bieżącego zobowiązania na dzień bilansowy, z uwzględnieniem ryzyka i niepewności związanej z tym zobowiązaniem. W przypadku wyceny rezerwy metodą szacunkowych przepływów pieniężnych koniecznych do rozliczenia bieżącego zobowiązania, jej wartość bilansowa odpowiada wartości bieżącej tych przepływów.

Jeśli zachodzi prawdopodobieństwo, że część lub całość korzyści ekonomicznych wymaganych do rozliczenia rezerwy będzie można odzyskać od strony trzeciej, należność tę ujmuje się jako składnik aktywów, jeśli prawdopodobieństwo odzyskania tej kwoty jest odpowiednio wysokie i da się ją wiarygodnie wycenić.

3.17.1 Umowy rodzące zobowiązania

Bieżące zobowiązania wynikające z umów rodzących zobowiązania ujmuje się jako rezerwy. Za umowę rodzącą zobowiązania uważa się umowę wymuszającą nieuniknione koszty realizacji zobowiązań umownych, których wartość przekracza wysokość korzyści ekonomicznych przewidywanych w ramach umowy.

3.17.2 Restrukturyzacja

Rezerwa na koszty restrukturyzacji ujmowana jest tylko wtedy, gdy Grupa opracowała szczegółowy i formalny plan restrukturyzacji i ogłosiła wszystkim zainteresowanym stronom zamiar jego realizacji lub jego główne założenia.

Wycena rezerwy restrukturyzacyjnej obejmuje wyłącznie bezpośrednio koszty restrukturyzacji, czyli kwoty niezbędne do przeprowadzenia restrukturyzacji i niezwiązane z bieżącą działalnością podmiotu.

3.17.3 Gwarancje

Rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych ujmowane są w momencie sprzedaży produktów, zgodnie z najlepszym szacunkiem zarządu co do przyszłych kosztów koniecznych do poniesienia przez Grupę w okresie gwarancji.

3.17.4 Zobowiązania warunkowe nabyte w ramach połączenia jednostek gospodarczych

Zobowiązania warunkowe nabyte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo w wartości godziwej na dzień nabycia. W kolejnych dniach bilansowych zobowiązania warunkowe wycenia się w wyższej spośród dwóch wartości: tej, którą ujęto by zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” lub wartości ujętej początkowo pomniejszonej o umorzenie ujęte zgodnie MSR 18 „Przychody”.

3.18 Aktywa finansowe

Inwestycje ujmuje się w dniu zakupu i usuwa ze sprawozdania finansowego w dniu sprzedaży, jeśli umowa wymaga dostarczania ich w terminie wyznaczonym przez odpowiedni rynek, a ich wartość początkową wycenia się w wartości godziwej pomniejszonej o koszty transakcji, z wyjątkiem tych aktywów, które klasyfikuje się jako aktywa finansowe wyceniane początkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa finansowe klasyfikuje się jako: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz pożyczki i należności. Klasyfikacja zależy od charakteru i przeznaczenia aktywów finansowych, a określa się ją w momencie początkowego ujęcia.

3.18.1 Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do tej grupy zalicza się aktywa finansowe przeznaczone do zbycia lub wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Składnik aktywów finansowych klasyfikuje się jako przeznaczony do zbycia, jeżeli:

- został zakupiony przede wszystkim w celu odsprzedaży w niedalekiej przyszłości;
- stanowi część określonego portfela instrumentów finansowych, którymi Grupa zarządza łącznie, zgodnie z bieżącym i faktycznym wzorcem generowania krótkoterminowych zysków;
- jest instrumentem pochodnym niewyznaczonym i niedziałającym jako zabezpieczenie.

Składnik aktywów finansowych inny niż przeznaczony do zbycia może zostać sklasyfikowany jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy przy ujęciu początkowym, jeżeli:

- taka klasyfikacja eliminuje lub znacząco redukuje niespójność wyceny lub ujęcia występującą w innych okolicznościach;
- składnik aktywów finansowych należy do grupy aktywów lub zobowiązań finansowych, lub do obu tych grup objętych zarządzaniem, a jego wyniki wyceniane są w wartości godziwej zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub inwestycjami, w ramach której informacje o grupowaniu aktywów są przekazywane wewnętrznie;
- składnik aktywów stanowi część kontraktu zawierającego jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, a MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” dopuszcza klasyfikację całego kontraktu (składnika aktywów lub zobowiązań) jako wycenianego w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wykazuje się w wartości godziwej, a zyski lub straty ujmuje się w rachunku zysków i strat. Zysk lub strata netto ujęte w rachunku zysków lub strat uwzględniają dywidendy lub odsetki wygenerowane przez dany składnik aktywów finansowych.

3.18.2 Inwestycje utrzymywane do wymagalności

Inwestycje oraz inne aktywa finansowe, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, o stałych lub negocjowalnych warunkach płatności oraz stałych terminach wymagalności, które będą utrzymywane do momentu osiągnięcia wymagalności klasyfikuje się jako inwestycje utrzymywane do wymagalności. Wykazuje się je po zamortyzowanym koszcie stosując metodę efektywnego oprocentowania po pomniejszeniu o utratę wartości, zaś przychody ujmuje się metodą efektywnego dochodu.

3.18.3 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Akcje i umarzalne obligacje nienotowane na giełdzie, będące w posiadaniu Grupy i znajdujące się w obrocie na aktywnym rynku, klasyfikuje się jako aktywa dostępne do sprzedaży i wykazuje w wartości godziwej.

Zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, w kapitale rezerwowym z tytułu aktualizacji, z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości, odsetek obliczonych przy użyciu efektywnej stopy procentowej oraz ujemnych i dodatnich różnic kursowych dotyczących aktywów pieniężnych, które ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat. W przypadku zbycia inwestycji lub stwierdzenia utraty jej wartości, skumulowany zysk lub stratę ujętą uprzednio w kapitale rezerwowym z tytułu aktualizacji ujmuje się w rachunku zysków i strat danego okresu.

Dywidendy z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w rachunku zysków i strat w chwili uzyskania przez Grupę prawa do ich otrzymania.

Wartość godziwą aktywów pieniężnych dostępnych do sprzedaży denominowanych w walutach obcych określa się przeliczając te waluty po kursie spot na dzień bilansowy. Zmiana wartości godziwej przypadająca na różnice kursowe wynikające ze zmiany zamortyzowanego kosztu historycznego danego składnika aktywów wykazywana jest w rachunku zysków i strat, zaś pozostałe zmiany ujmuje się w kapitale własnym.

3.18.4 Pożyczki i należności

Należności z tytułu dostaw i usług, pożyczki i pozostałe należności o stałych lub negocjowalnych warunkach płatności niebędące przedmiotem obrotu na aktywnym rynku klasyfikuje się jako pożyczki i należności. Wycenia się je po koszcie zamortyzowanym, metodą efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości. Dochód odsetkowy ujmuje się przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z wyjątkiem należności krótkoterminowych, gdzie ujęcie odsetek byłoby nieistotne.

3.18.5 Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa finansowe, oprócz tych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, ocenia się pod względem utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Aktywa finansowe tracą wartość, gdy istnieją obiektywne przesłanki, że zdarzenia, które wystąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów wpłynęły niekorzystnie na związane z nim szacunkowe przyszłe przepływy pieniężne.

W przypadku akcji nienotowanych na giełdzie, sklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, znaczny lub długotrwały spadek wartości godziwej papierów wartościowych poniżej ich kosztu uznaje się za obiektywny dowód utraty wartości.

Należności wycenia się w kwotach wymaganej zapłaty, z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny (po pomniejszeniu o odpisy aktualizujące). Na należności przeterminowane tworzy się odpis aktualizujący: - od 3 do 6 miesięcy - 10%, - od 6 do 12 miesięcy - 50%, - powyżej roku - 100%. Wyjątek od tej zasady stosuje się do należności przekazanych do windykacji, na które tworzy się odpis aktualizacyjny w wysokości 100%.

W przypadku aktywów finansowych wykazywanych po amortyzowanym koszcie, kwota odpisu z tytułu utraty wartości stanowi różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością szacunkowych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o pierwotną efektywną stopę procentową składnika aktywów finansowych.

Wartość bilansową składnika aktywów finansowych pomniejsza się o odpis z tytułu utraty wartości bezpośrednio dla wszystkich aktywów tego typu, z wyjątkiem należności z tytułu dostaw i usług, których wartość bilansową pomniejsza się stosując konto korygujące ich pierwotną wartość. W przypadku stwierdzenia nieściągalności danej należności z tytułu dostaw i usług, odpisuje się ją właśnie w ciężar konta odpisu aktualizującego. Natomiast jeśli uprzednio odpisane kwoty zostaną później odzyskane, dokonuje się odpowiedniego uznania konta odpisu aktualizującego. Zmiany wartości bilansowej konta odpisu aktualizującego ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych.

Z wyjątkiem instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, jeśli w kolejnym okresie obrachunkowym kwota odpisu z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można racjonalnie odnieść do zdarzenia mającego miejsce po ujęciu utraty wartości, uprzednio ujęty odpis z tytułu utraty wartości odwraca się w rachunku zysków i strat, jeżeli wartość bilansowa inwestycji w dniu odwrócenia utraty wartości nie przekracza kwoty zamortyzowanego kosztu, powstającego gdyby utrata wartości nie została ujęta.

Odpisy z tytułu utraty wartości kapitałowych papierów wartościowych przeznaczonych do sprzedaży ujęte uprzednio przez wynik finansowy nie podlegają odwróceniu poprzez ten rachunek. Wszelkie zwiększenia wartości godziwej następujące po wystąpieniu utraty wartości ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym.

3.18.6 Reklasyfikacje aktywów finansowych

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży mogą podlegać reklasyfikacji do:

- pożyczek udzielonych i należności własnych, jeżeli na dzień przekwalifikowania aktywa te spełniałyby definicję pożyczek udzielonych i należności własnych a jednostka ma zamiar i możliwość utrzymania aktywu w przyszłości lub do terminu wymagalności.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy inne niż instrumenty pochodne oraz aktywa wyceniane według wartości godziwej według opcji wyceny w wartości godziwej, mogą zostać przekwalifikowane na następujących zasadach:

- przeniesione do aktywów dostępnych do sprzedaży, jeżeli (a) instrument nie jest już przeznaczony do sprzedaży lub odkupu w krótkim terminie, (b) na dzień przekwalifikowania aktywa te spełniałyby definicję pożyczek udzielonych i należności własnych oraz (c) jednostka ma zamiar i możliwość utrzymania aktywu w przyszłości lub do terminu wymagalności,
- jeżeli instrument nie spełnia definicji pożyczek udzielonych i należności własnych, reklasyfikacja do aktywów dostępnych do sprzedaży lub aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności, jest możliwa w rzadkich okolicznościach, przez które rozumie się udokumentowaną przez jednostkę incydentalną sytuację, w stosunku do której nie należy oczekiwać, że pojawi się w przyszłości lub regularnie.

Powyższe reklasyfikacje odbywają się po wartości godziwej z dnia reklasyfikacji.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży mogą także podlegać reklasyfikacji do aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności i odwrotnie.

3.18.7 Wyksięgowanie aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych jest wyksięgowywany wyłącznie wtedy, gdy wygasną prawa umowne do przepływów pieniężnych generowanych przez taki składnik aktywów, albo gdy składnik aktywów finansowych wraz z zasadniczo całym ryzykiem i wszystkimi korzyściami związanymi z jego posiadaniem zostają przeniesione na inny podmiot.

Jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zatrzymuje ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów i utrzymuje nad nim kontrolę, ujmuje zatrzymany udział w takim składniku i związane z nim zobowiązania z tytułu potencjalnych płatności.

Jeśli natomiast Grupa zatrzymuje zasadniczo całe ryzyko i korzyści związane z przeniesionym składnikiem aktywów, to nadal ujmuje stosowny składnik aktywów finansowych.

3.19 Zobowiązania finansowe oraz instrumenty kapitałowe wyemitowane przez Grupę

Instrumenty dłużne i kapitałowe klasyfikuje się jako zobowiązania finansowe lub jako kapitał własny, w zależności od treści ustaleń umownych.

3.19.1 Instrumenty kapitałowe

Instrumentem kapitałowym jest każdy kontrakt, który poświadcza udział w aktywach podmiotu po odjęciu wszystkich jego zobowiązań.

Instrumenty kapitałowe wyemitowane przez Grupę ujmuje się w kwocie otrzymanych wpływów po odjęciu bezpośrednich kosztów emisji.

Instrumenty finansowe z opcją sprzedaży mogą być prezentowane jako kapitał własny wtedy i tylko wtedy, gdy spełniają wszystkie poniższe warunki:

- ich posiadacz ma prawo do proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku jej likwidacji;
- dany instrument należy do klasy instrumentów najbardziej podporządkowanych i wszystkie instrumenty w tej klasie mają identyczne cechy;
- instrument nie posiada innych cech, które odpowiadałyby definicji zobowiązania finansowego;
- suma przewidywanych przepływów pieniężnych przypadających na ten instrument w okresie jego spłaty opiera się przede wszystkim o wynik finansowy, zmianę w ujętych aktywach netto lub zmianę wartości godziwej ujętych i nieujętych aktywów netto jednostki (z wyłączeniem oddziaływania samego instrumentu). Wynik finansowy lub zmianę ujętych aktywów netto wycenia się w tym celu zgodnie z odpowiednimi MSSF. Podmiot nie może posiadać innych instrumentów, które znacząco zawężyłyby lub wyznaczały stałą kwotę zwrotu dla posiadacza instrumentu finansowego z opcją sprzedaży.

Kryteria klasyfikacji jako kapitału własnego instrumentów zobowiązujących do przekazania ich posiadaczowi proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku likwidacji oparte są na tych samych zasadach co przedstawione powyżej, z wyjątkiem punktów (c) i (d), które nie mają zastosowania.

3.19.2 Złożone instrumenty finansowe

Składniki złożonych instrumentów wyemitowanych przez Grupę klasyfikuje się oddzielnie jako zobowiązania finansowe i kapitał własny, zgodnie z treścią zawartej umowy.

Wartość godziwą składników stanowiących zobowiązania na dzień emisji szacuje się przy użyciu dominującej rynkowej stopy procentowej stosowanej do podobnych, niezamiennych instrumentów. Kwotę tę ujmuje się jako zobowiązanie po zamortyzowanym koszcie przy użyciu efektywnej stopy procentowej do momentu wygaśnięcia tej kwoty związanego z zamianą lub do dnia wymagalności instrumentu. Komponent kapitałowy określa się odejmując wartość zobowiązania od ogólnej wartości godziwej złożonego instrumentu kapitałowego. Wartość tę ujmuje się w kapitale własnym po uwzględnieniu podatku dochodowego i nie podlega ona późniejszemu przeszacowaniu.

3.19.3 Zobowiązania wynikające z umów gwarancji finansowej

Zobowiązania z tytułu gwarancji finansowej wycenia się początkowo w wartości godziwej, a następnie według wyższej z dwóch następujących wartości:

- kwoty zobowiązania umownego określonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz
- początkowo ujętej wartości pomniejszonej w odpowiednich przypadkach o umorzenie ujęte zgodnie z zasadami ujmowania przychodów.

3.19.4 Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe klasyfikuje się jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy albo jako pozostałe zobowiązania finansowe.

3.19.5 Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do tej kategorii zalicza się zobowiązania finansowe przeznaczone do zbycia lub zdefiniowane jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązanie finansowe klasyfikuje się jako przeznaczone do zbycia, jeżeli:

- zostało podjęte przede wszystkim w celu odkupu w krótkim terminie;
- stanowi część określonego portfela instrumentów finansowych, którymi Grupa zarządza łącznie zgodnie z bieżącym i faktycznym wzorcem generowania krótkoterminowych zysków; lub
- jest instrumentem pochodnym niesklasyfikowanym i nie działającym jako zabezpieczenie.

Zobowiązanie finansowe inne niż przeznaczone do zbycia może zostać sklasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy w chwili początkowego ujęcia, jeżeli:

- taka klasyfikacja eliminuje lub znacząco redukuje niespójność wyceny lub ujęcia, jaka wystąpiłaby w innych warunkach; lub
- składnik aktywów finansowych należy do grupy aktywów lub zobowiązań finansowych, lub do obu tych grup objętych zarządzaniem, a jego wyniki wyceniane są w wartości godziwej zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub inwestycjami, w ramach której informacje o grupowaniu aktywów są przekazywane wewnątrz; lub
- stanowi część kontraktu zawierającego jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, a MSR 39 dopuszcza klasyfikację całego kontraktu (składnika aktywów lub zobowiązań) do pozycji wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wykazuje się w wartości godziwej, a wynikające z nich zyski lub straty finansowe ujmuje się w rachunku zysków i strat z uwzględnieniem odsetek zapłaconych od danego zobowiązania finansowego.

3.19.6 Pozostałe zobowiązania finansowe

Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym kredyty bankowe i pożyczki, wycenia się początkowo w wartości godziwej pomniejszonej o koszty transakcji.

Następnie wycenia się je po zamortyzowanym koszcie historycznym metodą efektywnej stopy procentowej, a koszty odsetkowe ujmuje się metodą efektywnego dochodu.

Metoda efektywnej stopy procentowej służy do obliczania zamortyzowanego kosztu zobowiązania i do alokowania kosztów odsetkowych w odpowiednim okresie. Efektywna stopa procentowa to stopa faktycznie dyskontująca przyszłe płatności pieniężne w przewidywanym okresie użytkowania danego zobowiązania lub, w razie potrzeby, w okresie krótszym.

3.19.7 Wyksięgowanie zobowiązań finansowych

Grupa wyksięguje zobowiązania finansowe wyłącznie wówczas, gdy odpowiednie zobowiązania Grupy zostaną wykonane, unieważnione lub gdy wygasną.

3.20 Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne ujmuje się w wartości godziwej na dzień zawarcia kontraktu, a następnie przeszacowuje do wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Wynikowy zysk lub stratę ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat, chyba że dany instrument pochodny pełni funkcję zabezpieczenia. W takim przypadku moment wykazania zysku lub straty zależy od charakteru powiązania zabezpieczającego. Grupa definiuje określone instrumenty pochodne jako zabezpieczenia wartości godziwej wykazanych aktywów i zobowiązań lub uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań (zabezpieczenia wartości godziwej), zabezpieczenia wysoce prawdopodobnych transakcji prognozowanych, zabezpieczenia od ryzyka różnic kursowych uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań (zabezpieczenia przepływów pieniężnych) lub też jako zabezpieczenia inwestycji netto w jednostki działające za granicą.

Instrumenty prezentuje się jako aktywa trwałe lub zobowiązania długoterminowe, jeśli okres pozostały do wymagalności instrumentu przekracza 12 miesięcy i nie przewiduje się, że zostanie on zrealizowany lub rozliczony w ciągu 12 miesięcy. Pozostałe instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa obrotowe lub zobowiązania krótkoterminowe.

3.20.1 Wbudowane instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty finansowe lub w umowy niebędące instrumentami finansowymi traktowane są jako oddzielne instrumenty pochodne, jeżeli charakter instrumentu wbudowanego oraz ryzyko z nim związane nie jest ściśle powiązane z charakterem umowy bazowej i ryzykiem z niej wynikającym i jeżeli umowy bazowe nie są wyceniane według wartości godziwej, której zmiany ujmuje się w rachunku zysków i strat.

3.20.2 Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa definiuje określone zabezpieczenia od ryzyka różnic kursowych obejmujące instrumenty pochodne, wbudowane instrumenty pochodne oraz inne instrumenty jako zabezpieczenia wartości godziwej, przepływów pieniężnych lub inwestycji netto w jednostki działające za granicą. Zabezpieczenia ryzyka różnic kursowych w odniesieniu do uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań rozliczane są jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych.

Przy rozpoczęciu powiązania zabezpieczającego podmiot dokumentuje tę relację między instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną oraz cele zarządzania ryzykiem, a także strategię realizacji różnych transakcji zabezpieczających. Ponadto Grupa dokumentuje efektywność, z jaką zastosowany instrument zabezpieczający kompensuje zmiany wartości godziwej lub przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej, zarówno w chwili zaistnienia powiązania, jak i na bieżąco w późniejszych okresach.

3.20.3 Zabezpieczenia wartości godziwej

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych jako zabezpieczenia wartości godziwej wykazuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat, wraz z wszelkimi zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej przypadającymi na ryzyko objęte zabezpieczeniem. Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz zmiany pozycji zabezpieczanej przypadające na zabezpieczane ryzyko ujmowane są w pozycji rachunku zysków i strat dotyczącej tej zabezpieczanej pozycji.

Grupa przestaje stosować rachunkowość zabezpieczeń, jeżeli rozwiązuje powiązanie zabezpieczające, instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, zakończony lub zrealizowany, lub nie spełnia kryteriów rachunkowości zabezpieczeń. Korektę wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej wynikającą z zabezpieczanego ryzyka amortyzuje się w rachunku zysków i strat począwszy od chwili, gdy rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana.

3.20.4 Zabezpieczenia przepływów pieniężnych

Efektywna część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest odraczana w kapitale własnym. Zysk lub strata związane z częścią nieefektywną ujmuje się niezwłocznie w wyniku finansowym.

Kwoty odroczone w kapitale własnym są przywracane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym ujmuje się zabezpieczaną pozycję, w tej samej pozycji rachunku zysków i strat, w której ujęto zabezpieczaną pozycję. Jeśli jednak prognozowana zabezpieczana transakcja skutkuje ujęciem niefinansowego składnika aktywów lub zobowiązania, zyski i straty odroczone uprzednio w kapitale własnym uwzględnia się w początkowej wycenie kosztów danego składnika aktywów lub zobowiązań.

Spółka zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający wygaśnie, zostaje sprzedany, zakończony lub zrealizowany lub nie spełnia kryteriów rachunkowości zabezpieczeń. W takiej sytuacji skumulowane zyski lub straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego ujęte w kapitałach pozostają w nich do momentu, gdy transakcja zabezpieczana zostanie zrealizowana. Jeżeli transakcja zabezpieczana nie będzie realizowana, skumulowany wynik netto ujęty w kapitałach przenoszony jest niezwłocznie do rachunku zysków i strat.

3.20.5 Zabezpieczenia inwestycji netto w jednostkach działających za granicą

Zabezpieczenia takie rozlicza się podobnie jak zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Zyski lub straty na instrumentach zabezpieczających związane z efektywną częścią zabezpieczenia ujmuje się w kapitale własnym jako kapitał rezerwy na przeliczenie walut obcych. Zysk lub stratę związaną z nieefektywną częścią zabezpieczenia ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat.

W momencie zbycia jednostki działającej za granicą zyski i straty odnoszone z odroczeniem w kapitał rezerwy na przeliczenia walut obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

4. Podstawowe osądy rachunkowe i podstawy szacowania niepewności

Stosując zasady rachunkowości obowiązujące w Grupie, zarząd jednostki dominującej zobowiązany jest do dokonywania szacunków, osądów i założeń dotyczących kwot wyceny poszczególnych składników aktywów i zobowiązań.

Szacunki i związane z nimi założenia opierają się o doświadczenia historyczne i inne czynniki uznawane za istotne. Rzeczywiste wyniki mogą odbiegać od przyjętych wartości szacunkowych.

Szacunki i leżące u ich podstaw założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmianę wielkości szacunkowych ujmuje się w okresie, w którym nastąpiła weryfikacja, jeśli dotyczy ona wyłącznie tego okresu, lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeśli zmiana dotyczy ich na równi z okresem bieżącym.

5. Przychody

Analiza przychodów ze sprzedaży za bieżący rok przedstawia się następująco:

	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Działalność kontynuowana		
- Przychody ze sprzedaży produktów	652 183	617 042
- Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	44 305	58 058
	<u>696 488</u>	<u>675 100</u>
w tym podatek akcyzowy	-	-

6. Segmenty operacyjne

6.1 Identyfikacja segmentów operacyjnych zgodnie z MSSF 8

Grupa wydzieliła dwa segmenty operacyjne dla których jest możliwość uzyskania informacji finansowych oraz możliwość alokacji większości aktywów i części pasywów. Koszty ogólnego zarządu oraz koszty finansowe Jednostki dominującej związane z kredytami na nabycie aktywów finansowych została podzielona kluczem do segmentów.

- Segment wyrobów opakowaniowych	- folia stretch PE - folia termokurczliwa PVC - pozostałe folie opakowaniowe - taśmy PET - opakowania drukowane (Flexergis) folie PET - laminaty (Schimanski)
Segment wyrobów pozostałego - przeznaczenia	- folie miękkie PVC - folie twarde PVC - granulaty i wyroby wytłaczane PVC - tapety

6.2 Przychody i wyniki segmentów

Analiza przychodów i wyników w poszczególnych segmentach:

	Przychody		Zysk brutto	
	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Działalność kontynuowana				
Segment wyrobów opakowaniowych	569 218	550 476	22 679	- 25 598
Segment wyrobów pozostałego przeznaczenia	127 270	124 624	7 273	6 619
Razem z działalności kontynuowanej	696 488	675 100	29 952	- 18 979

6.3 Aktywa segmentów

	Aktywa segmentów	
	Stan na	Stan na
	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Segment wyrobów opakowaniowych	254 277	290 879
Segment wyrobów pozostałego przeznaczenia	84 204	88 675
Razem aktywa segmentów	338 481	379 554
Aktywa niealokowane	105 993	88 225
Suma aktywów	444 474	467 779

6.4 Pasywa segmentów

	Pasywa segmentów	
	Stan na	Stan na
	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Segment wyrobów opakowaniowych	135 338	184 801
Segment wyrobów pozostałego przeznaczenia	20 306	35 526
Razem pasywa segmentów	155 644	220 327
Pasywa niealokowane	288 830	247 452
Suma pasywów	444 474	467 779

6.5 Pozostałe informacje o segmentach

	Amortyzacja		Zwiększenia aktywów trwałych	
	01.01.2016	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Segment wyrobów opakowaniowych	17 825	17 282	13 123	25 741
Segment wyrobów pozostałego przeznaczenia	6 749	7 184	6 588	3 610
	24 574	24 466	19 711	29 351

	Odpisy aktualizujące	
	Stan na	Stan na
	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Segment wyrobów opakowaniowych	-	-
Segment wyrobów pozostałego przeznaczenia	525	118

Dane za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015	Segment wyrobów opakowaniowych	Segment wyrobów pozostałego przeznaczenia	Kwoty niealokowane	Ogółem
Przychody od klientów zewnętrznych	550 476	124 624	0	675 100
Przychody z tytułu transakcji między segmentami	0	0	0	0
Przychody z tytułu odsetek	37	198	0	235
Koszty z tytułu odsetek	3 941	1 428	0	5 369
Zysk segmentu	-25 598	6 619	0	-18 979
Dane za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016	Segment wyrobów opakowaniowych	Segment wyrobów pozostałego przeznaczenia	Kwoty niealokowane	Ogółem
Przychody od klientów zewnętrznych	569 218	127 270	0	696 488
Przychody z tytułu transakcji między segmentami	0	0	0	0
Przychody z tytułu odsetek	93	62	0	155
Koszty z tytułu odsetek	3 340	1 462	0	4 802
Zysk segmentu	22 679	7 273	0	29 952

6.6 Informacje geograficzne

Grupa sprzedaje swoje towary na rynkach europejskich, głównie w Polsce oraz w Europie Zachodniej. Eksport poza Europę ma znaczenie marginalne.

	Przychody ze sprzedaży		Aktywa trwałe	
	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Polska	327 455	297 501	218 481	195 571
Niemcy	123 227	127 467	25 210	52 090
Francja	59 975	60 820	-	-
Holandia	25 815	25 919	-	-
Wielka Brytania	24 936	27 653	-	-
Pozostałe	135 080	135 740	-	-
	696 488	675 100	243 691	247 661

6.7 Informacje o wiodących klientach

Przychody od żadnego z klientów nie przekraczają 10% przychodów Grupy.

7. Koszty działalności operacyjnej

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Działalność kontynuowana		
Zmiana stanu produktów	6 470	- 1 991
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	- 3 892	- 3 661
Amortyzacja	24 574	24 466
Zużycie surowców i materiałów	464 951	447 188
Usługi obce	54 580	55 588
Podatki i opłaty	3 063	3 243
Koszty świadczeń pracowniczych	69 588	67 135
Pozostałe koszty rodzajowe	4 550	4 893
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	36 149	48 901
	660 033	645 762

w tym podatek akcyzowy - -

7.1 Amortyzacja i utrata wartości

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	24 381	24 233
Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych	193	233
	24 574	24 466

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych	-	-
Utrata wartości - wartość firmy	-	-
	-	-

7.2 Koszty świadczeń pracowniczych

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Wynagrodzenia	56 520	54 636
Świadczenia emerytalne	9	32
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	41	35
Pozostałe świadczenia pracownicze	13 018	12 432
	69 588	67 135

7.3 Koszty badań i rozwoju

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Koszty badań i rozwoju odniesione w koszty	2 207	1 586

W obu oddziałach produkcyjnych Jednostki Dominującej od wielu lat funkcjonują laboratoria badawcze, których rolą jest bieżąca kontrola jakości produkowanych wyrobów oraz badania nowych surowców i receptur. Rozwój produktów Grupy opiera się na działalności badawczej, patentowej, inwestycyjnej oraz, w dużym stopniu, Systemie Zarządzania Jakością i Środowiskiem według norm ISO 9000 i 14000.

8. Pozostałe przychody operacyjne

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Zyski ze zbycia aktywów:		
Zysk ze sprzedaży majątku trwałego	148	699
Zyski ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych	-	-
	<u>148</u>	<u>699</u>
Przychody z tytułu rozwiązania odpisów aktualizujących:		
Rzeczowe aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	416	522
Zapasy	374	287
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	52	3 006
Rzeczowe aktywa trwale	-	79
	<u>842</u>	<u>3 894</u>
Pozostałe przychody operacyjne:		
Odszkodowania	226	289
Dotacje	1 022	1 434
Pozostałe	1 028	643
	<u>2 276</u>	<u>2 366</u>
Razem pozostałe przychody operacyjne	<u>3 266</u>	<u>6 959</u>

9. Pozostałe koszty operacyjne

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Strata ze zbycia aktywów:		
Strata ze sprzedaży majątku trwałego	-	-
Strata ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
Straty z wyceny aktywów i zobowiązań finansowych i nieruchomości inwestycyjnych:	-	-
Utworzone odpisy aktualizujące:		
Wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży	-	25
Rzeczowe aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	117	1 109
Zapasy	621	1 043
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	1 628	106
Rzeczowe aktywa trwale	525	-
	<u>2 891</u>	<u>2 283</u>
Pozostałe koszty operacyjne:		
Koszty likwidacji majątku trwałego i obrotowego	-	-
Pozostałe	1 621	3 791
	<u>1 621</u>	<u>3 791</u>
Razem pozostałe koszty operacyjne	<u>4 512</u>	<u>6 074</u>

10. Przychody finansowe

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Przychody odsetkowe		
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	14	2
Pożyczki	5	7
Pozostałe	136	226
	<u>155</u>	<u>235</u>
Zyski ze sprzedaży inwestycji finansowych:	-	222
Zysk ze sprzedaży inwestycji finansowych	-	<u>222</u>
Zyski z wyceny aktywów i zobowiązań finansowych:	-	2 111
Zyski z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej	-	1 950
Zyski na instrumentach finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne	-	<u>161</u>
Pozostałe przychody finansowe:		
Zysk na różnicach kursowych	-	-
Pozostałe	2	4
	<u>2</u>	<u>4</u>
Razem przychody finansowe	<u>157</u>	<u>2 572</u>

Przychody inwestycyjne z aktywów finansowych analizowane w podziale na kategorie aktywów

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-
Pożyczki, środki pieniężne na rachunkach bankowych	19	9
Inwestycje utrzymywane do wymagalności	-	-
	<u>19</u>	<u>9</u>
Pozostałe	138	2 563
	<u>157</u>	<u>2 572</u>

11. Koszty finansowe

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Koszty odsetkowe:		
Odsetki od kredytów i kredytów w rachunku bieżącym	4 467	5 080
Odsetki od zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	311	263
Odsetki od obligacji	-	-
Pozostałe koszty odsetkowe	24	26
	<u>4 802</u>	<u>5 369</u>
Straty z wyceny aktywów i zobowiązań finansowych:		
Straty na instrumentach finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne	287	-
	<u>287</u>	<u>-</u>

Pozostałe koszty finansowe:		
Strata na różnicach kursowych	173	223
Strata ze zbycia aktywów finansowych	-	-
Odpis aktualizacyjny wartości firmy	-	46 003
Pozostałe koszty finansowe	211	212
	<u>384</u>	<u>46 438</u>
 Razem koszty finansowe	 <u>5 473</u>	 <u>51 807</u>

12. Podatek dochodowy

12.1 Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Bieżący podatek dochodowy:		
Bieżące obciążenie podatkowe	5 644	3 720
Korekty dotyczące podatku z lat ubiegłych	-	-
	<u>5 644</u>	<u>3 720</u>
 Odroczony podatek dochodowy:		
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem różnic przejściowych	541	- 6 229
Podatek odroczony przeniesiony z kapitału własnego	-	-
	<u>541</u>	<u>- 6 229</u>
	<u>6 185</u>	<u>- 2 509</u>

Różnice pomiędzy nominalną a efektywną stawką podatkową

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
1. Polska		
Suma zysków (strat) przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	32 463	- 15 023
Suma zysków (strat) przed opodatkowaniem z działalności zaniechanej	-	-
	<u>32 463</u>	<u>- 15 023</u>
Przychody niebędące przychodami według przepisów podatkowych	- 9 402	- 13 643
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania według przepisów podatkowych	41 183	86 327
Straty podatkowe odliczone w okresie	- 963	- 590
Efekt podatkowy strat podatkowych poniesionych w okresie	332	1 571
Pozostałe	<u>- 34 073</u>	<u>- 39 155</u>
	- 2 923	34 510
 Podstawa naliczenia podatku, w tym	29 540	19 487
- zysk podatkowy	29 540	19 487
- strata podatkowa	-	-
 Obowiązująca stawka podatku	19%	19%
Podatek dochodowy wg stawki	5 613	3 703
Zwiększenia, zaniechania, zwolnienia, odliczenia i obniżki podatku	-	-
 Obciążenie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	<u>5 613</u>	<u>3 703</u>

2. Niemcy

Suma zysków (strat) przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	- 1 265	- 7 369
Suma zysków (strat) przed opodatkowaniem z działalności zaniechanej	-	-
	<u>- 1 265</u>	<u>- 7 369</u>
Suma zysków (strat) z działalności przed opodatkowaniem	- 1 265	- 7 369
	<u>31</u>	<u>17</u>

3. Grupa Kapitałowa

Obciążenie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	<u>5 644</u>	<u>3 720</u>
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem różnic przejściowych	541	- 6 229
Korekty wykazane w bieżącym roku w odniesieniu do podatku z lat ubiegłych	-	-
Koszt podatku dochodowego ujęty w rachunku zysków i strat	<u>6 185</u>	<u>- 2 509</u>

12.2 Podatek dochodowy ujęty bezpośrednio w kapitale własnym

	01.01.2016 31.12.2016 TPLN	01.01.2015 31.12.2015 TPLN
Podatek odroczony		
Z tytułu przychodów i kosztów odniesionych bezpośrednio w kapitał własny:		
Przeszacowania składników majątku	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
Podatek odroczony ogółem ujęty bezpośrednio w kapitale własnym	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
Podatek dochodowy ujęty bezpośrednio w kapitale własnym	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>

12.3 Bieżące aktywa i zobowiązania podatkowe

	Stan na 31.12.2016 TPLN	Stan na 31.12.2015 TPLN
Bieżące aktywa podatkowe		
Należny zwrot podatku	19	290
Pozostałe	-	-
	<u>19</u>	<u>290</u>
Bieżące zobowiązania podatkowe		
Podatek dochodowy do zapłaty	1 012	534
Pozostałe	-	-
	<u>1 012</u>	<u>534</u>

12.4 Podatek odroczony**Okres zakończony 31 grudnia 2016**

	Różnice przejściowe dotyczące składników:	
	aktywów z tytułu podatku odroczonego	rezerwy z tytułu podatku odroczonego
Rzeczowe aktywa trwale	3 332	12 298
Nieruchomości inwestycyjne	-	-
Wartości niematerialne i prawne	-	-
Inwestycje w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	13 827	-
Należności długoterminowe	-	-
Zapasy	511	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	323	150
Należności z tytułu podatku dochodowego	-	-
Rozliczenia międzyokresowe	48	380
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	15	23
Pozostałe aktywa finansowe	-	-
Kredyty i pożyczki	47	-
Rezerwy	937	46
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	229	2 309
Pozostałe zobowiązania finansowe	172	36
Strata podatkowa	535	- 902
	<u>19 976</u>	<u>14 340</u>

Niewykorzystane straty podatkowe i pozostałe ulgi

Straty podatkowe	7 375
Ulgi podatkowe	-
Pozostałe	-
	<u>7 375</u>

Podatek odroczony przypadający na:

Rezerwa na podatek odroczony	14 340
Rezerwa na podatek odroczony związana z aktywami utrzymywanymi do sprzedaży	
	<u>14 340</u>

Okres zakończony 31 grudnia 2015

	Różnice przejściowe dotyczące składników:	
	aktywów z tytułu podatku odroczonego	rezerwy z tytułu podatku odroczonego
Rzeczowe aktywa trwale	3 404	12 107
Nieruchomości inwestycyjne	-	-
Wartości niematerialne i prawne	-	-
Inwestycje w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	13 931	-
Należności długoterminowe	-	-
Zapasy	407	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	204	2 195
Należności z tytułu podatku dochodowego	-	-
Rozliczenia międzyokresowe	-	294
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	8	-
Pozostałe aktywa finansowe	-	-
Kredyty i pożyczki	131	41
Rezerwy	634	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	238	30
Pozostałe zobowiązania finansowe	133	32
Strata podatkowa	966	- 912
	<u>20 056</u>	<u>13 787</u>

Niewykorzystane straty podatkowe i pozostałe ulgi

Straty podatkowe	6 350
Ulgi podatkowe	-
Pozostałe	-
	<u>6 350</u>

Podatek odroczony przypadający na:

Rezerwa na podatek odroczony	13 787
Rezerwa na podatek odroczony związana z aktywami utrzymywanymi do sprzedaży	-
	<u>13 787</u>

12.5 Nieujęte aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Nie wystąpiły.

12.6 Nieujęte różnice przejściowe wynikające z inwestycji w jednostki podporządkowane

Nie wystąpiły.

13. Działalność zaniechana

W 2016 roku w Grupie nie wystąpiło zaniechanie działalności.

14. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

	Stan na 31.12.2016 TPLN	Stan na 31.12.2015 TPLN
Wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży	-	-
Rzeczowe aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-	844
	-	844
Zobowiązania związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży	-	-

	Stan na 31.12.2016 TPLN	Stan na 31.12.2015 TPLN
Stan na początek okresu	844	-
Przeniesienie z wartości niematerialnych	-	25
Odpis aktualizacyjny wartości niematerialnych przeznaczonych do sprzedaży	-	- 25
Przeniesienie z rzeczowych aktywów trwałych	-	1 431
Zbycie rzeczowych składników trwałych	- 1 143	-
Odpis aktualizacyjny rzeczowych aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	- 117	- 1 109
Rozwiązanie odpisu aktualizacyjnego rzeczowych aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	416	522
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży netto	-	844

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży stanowią wartości niematerialne (projekty wzorów) oraz środki trwałe (linie prod. do produkcji tapet wraz z oprzyrządowaniem) będące własnością spółki Trend Tapety Sp. W 2016 roku spółka zbyła jedną z linii do produkcji tapet ponosząc stratę netto w wysokości TPLN 15.

15. Zysk/strata na jedną akcję

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	PLN	PLN
Podstawowy zysk/strata na jedną akcję		
Z działalności kontynuowanej	0,60	- 0,42
	0,60	- 0,42

15.1 Podstawowy zysk/strata przypadający na jedną akcję

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Zysk/strata za rok obrotowy przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	23 779	- 16 196
Zysk za rok obrotowy z działalności zaniechanej wykorzystany przy obliczeniu podstawowego zysku na akcję z działalności zaniechanej	-	-
	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	tys.	tys.
Średnia ważona liczba akcji zwykłych wykorzystana do obliczenia zysku/straty przypadającego na jedną akcję	39 436	39 436

15.2 Rozwodniony zysk/strata przypadający na jedną akcję

Nie występuje rozwodnienie zysku.

15.3 Skutki zmiany zasad rachunkowości

W ciągu roku obrotowego nie nastąpiły zmiany zasad rachunkowości.

16. Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty własne	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Wartość brutto							
Stan na 1 stycznia 2015 roku	9 509	143 870	309 311	10 982	20 293	7 560	501 525
Zwiększenie stanu	-	561	6 029	65	1 194	31 626	39 475
Zwiększenia wskutek przejęcia jednostek gospodarczych	459	981	2 352	62	184	-	4 038
Różnice kursowe netto	- 21	- 203	- 97	- 2	2	3	- 318
Likwidacje	-	- 148	- 12 733	- 501	- 106	-	- 13 488
Zbycie składników majątku	- 1 084	- 12 228	- 15 977	- 855	- 1 047	-	- 31 191
Przeniesienie do środków trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	- 2 255	-	- 170	-	- 2 425
Oddanie środków trwałych w budowie do użytkowania	29	3 520	24 696	1 174	1 872	- 32 551	- 1 260
Inne	-	-	- 6 319	-	-	- 286	- 6 605
Stan na 1 stycznia 2016 roku	8 892	136 353	305 007	10 925	22 222	6 352	489 751
Zwiększenie stanu	-	280	6 530	704	584	14 972	23 070
Zwiększenia wskutek przejęcia jednostek gospodarczych	-	-	-	-	-	-	-
Różnice kursowe netto	94	734	1 910	42	298	7	3 085
Likwidacje	-	- 2	- 2 039	- 371	- 520	-	- 2 932
Zbycie składników majątku	-	-	- 1 352	- 266	- 377	-	- 1 995
Przeniesienie do środków trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	-
Oddanie środków trwałych w budowie do użytkowania	-	244	5 373	503	1 025	- 7 382	- 237
Inne	-	-	- 100	- 93	-	-	- 193
Stan na 31 grudnia 2016 roku	8 986	137 609	315 329	11 444	23 232	13 949	510 549
Umorzenie i utrata wartości							
	Grunty własne	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Stan na 1 stycznia 2015 roku	61	74 723	198 698	8 357	17 002	109	298 950
Eliminacja wskutek likwidacji składników majątku	-	- 66	- 12 318	- 428	- 103	-	- 12 915
Eliminacja wskutek zbycia składników majątku	-	- 8 138	- 15 326	- 785	- 971	-	- 25 220
Zwiększenia wskutek przejęcia jednostek gospodarczych	-	65	871	56	174	-	1 166
Różnice kursowe netto	-	- 118	- 234	- 2	- 14	-	- 368
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	-	-	-	-	-	-	-
Odwrócenie odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości	-	- 72	-	-	-	- 7	- 79
Koszty amortyzacji	-	4 130	18 007	1 065	1 031	-	24 233
Przeniesienie do środków trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	- 839	-	- 155	-	- 994
Inne	-	-	- 1 565	-	-	-	- 1 565

Stan na 1 stycznia 2016 roku	61	70 524	187 294	8 263	16 964	102	283 208
Eliminacja wskutek likwidacji składników majątku	-	-	- 577	- 364	- 511	-	- 1 452
Eliminacja wskutek zbycia składników majątku	-	-	- 564	- 266	- 13	-	- 843
Zwiększenia wskutek przejęcia jednostek gospodarczych	-	-	-	-	-	-	-
Różnice kursowe netto	-	541	1 284	39	249	-	2 113
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	-	39	-	-	-	486	525
Odwrocenie odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości	-	-	-	-	-	-	-
Koszty amortyzacji	-	3 700	18 295	1 112	1 274	-	24 381
Przeniesienie do środków trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	-
Inne	-	- 2	- 29	-	-	-	- 31
Stan na 31 grudnia 2016 roku	61	74 802	205 703	8 784	17 963	588	307 901

Wartość bilansowa

	Grunty własne	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Według stanu na dzień 31.12.2015	8 831	65 829	117 713	2 662	5 258	6 250	206 543
Według stanu na dzień 31.12.2016	8 925	62 807	109 626	2 660	5 269	13 361	202 648

16.1 Grunty własne i budynki wykazywane w wartości godziwej

Grunty własne oraz budynki zostały wyceniane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszone o umorzenie i odpisy z tytułu utraty wartości.

16.2 Aktywa oddane w zastaw jako zabezpieczenie

1. Ergis S.A.: Zabezpieczeniem kredytów bankowych są następujące aktywa: hipoteka kaucyjna na nieruchomości w Wąbrzeźnie o wartości księgowej 8,3 mln PLN; hipoteka kaucyjna i zwykła na nieruchomości w Oławie o wartości księgowej 22,1 mln PLN, zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 43,6 mln PLN.

2. Flexergis: Jako zabezpieczenie kredytów inwestycyjnych i obrotowych zaciągniętych przez Spółkę objęte zastawem rejestrowym są: maszyny drukarskie - MIRAFLEX, PRIMAFLEX, BOBST oraz dopalacz termiczny REGENUS. Łączna wartość zastawionych urządzeń to TPLN 7.060. Przedmiotem zabezpieczenia kredytów są również nieruchomości Spółki - wartość hipotek to TPLN 21.900.

3. MKF-Ergis Sp. z o.o.: Zabezpieczeniem kredytów bankowych są: hipoteka na nieruchomości w Wąbrzeźnie o wartości księgowej TPLN 12.211, zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości księgowej TPLN 27.272.

4. CS Recycling: Zabezpieczeniem kredytów bankowych jest hipoteka umowna zwykła na nieruchomości w Nowej Białej o wartości księgowej 4,5 mln PLN oraz linia technologiczna.

17. Nieruchomości inwestycyjne

Spółki Grupy nie posiadają nieruchomości inwestycyjnych.

18. Wartość firmy

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Stan na początek roku obrotowego	99 010	98 866
Dodatkowe kwoty ujęte z tytułu nabycia jednostek gospodarczych zachodzących w ciągu roku	-	144
Stan na koniec roku obrotowego	99 010	99 010
Skumulowane odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości	- 78 602	- 78 602
Stan na początek roku obrotowego	- 78 602	- 32 599
Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości ujęte w ciągu roku	-	- 46 003
Stan na koniec roku obrotowego	- 78 602	- 78 602
Wartość bilansowa	20 408	20 408

Wartość firmy powstała na skutek przejęcia spółek: Flexergis Sp. z o.o., MKF-Folien GmbH Minderjahn + Kiefer, Schimanski GmbH, Lonni Sp. z o.o., Numeratis Sp. z o.o. oraz w wyniku połączenia ERGIS S.A. i Eurofilms S.A. W 2015 roku powstała wartość firmy z tytułu nabycia spółki Trend Tapety Sp. z o.o. w kwocie 144 tPLN.

18.1 Roczny test utraty wartości

Grupa Kapitałowa na dzień bilansowy dokonała aktualizacji wyceny wartości firmy. Testy wykonane po zakończeniu 2016 roku nie wykazały konieczności utworzenia odpisów aktualizacyjnych wartości firmy.

Testy wykonane po zakończeniu 2015 roku wykazały konieczność utworzenia odpisów aktualizacyjnych wartości firmy spółek MKF-Ergis GmbH i Schimanski-Ergis GmbH (45.832 tPLN) oraz spółki holdingowej Lonni (27 tPLN), będącej udziałowcem spółek niemieckich, w rezultacie niekorzystnej tendencji wzrostu cen surowców i półproduktów, wykorzystywanych do produkcji folii PET oraz laminatów spożywczych, co przy jednoczesnym spadku rynkowych cen wyrobów gotowych obniżyło rentowność wymienionych wyżej spółek.

W 2015 roku utworzono również odpis wartości firmy nabytej spółki Trend Tapety Sp. z o.o. w wysokości 144 tPLN w związku z postawieniem jej w stan likwidacji.

18.2 Alokacja wartości firmy do jednostek generujących przepływy pieniężne

Dla celów testowania utraty wartości wartość firmy została alokowana do następujących jednostek generujących środki pieniężne:

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
- Ergis S.A. Oddział w Oławie	19 032	19 032
- Flexergis Sp. z o.o.	1 370	1 370
- Numeratis Sp. z o.o.	6	6
	20 408	20 408

Możliwą do odzyskania wartość tej jednostki generującej środki pieniężne określa się na podstawie wartości użytkowej, obliczonej między innymi przy wykorzystaniu prognozowanych przepływów pieniężnych przyjętych do budżetów zatwierdzonych przez zarząd na okres 1 roku oraz stopy dyskonta w wysokości równej średnioważonemu kosztowi kapitału liczonego odrębnie dla każdej spółki. Kwoty ujęte w budżecie odnosi się na cały okres prognozy, korygując je w oparciu o możliwe do przewidzenia tendencje oraz efekty prawdopodobnych zdarzeń gospodarczych, w tym przewidywanych inwestycji.

Uzyskaną w wyniku ekstrapolacji wartość końcową obniża się o wskaźnik ryzyka uzyskania wartości końcowej ustalany odrębnie dla każdej spółki. W celu ustalenia aktualnej wysokości wartości użytkowej spółki podlegającej testowi, kwoty uzyskanych zdyskontowanych przepływów pieniężnych zwiększa się o aktualną wartość rynkową zapasów i należności oraz zmniejsza o aktualną wartość zobowiązań.

19. Pozostałe wartości niematerialne

	Prace rozwojowe	Patenty	Znaki handlowe	Licencje, oprogramo- wanie	Razem
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Wartość brutto					
Stan na 1 stycznia 2015 roku	-	-	-	7 860	7 860
Zakup	-	-	-	95	95
Zbycie	-	-	-	- 119	- 119
Przeniesienie do aktywów przeznaczonych do zbycia	-	-	-	- 268	- 268
Różnice kursowe netto	-	-	-	-	-
Inne	-	-	-	270	270
	-	-	-	- 58	- 58
Stan na 1 stycznia 2016 roku	-	-	-	7 780	7 780
Zakup	-	-	-	206	206
Zbycie	-	-	-	-	-
Przeniesienie do aktywów przeznaczonych do zbycia	-	-	-	-	-
Różnice kursowe netto	-	-	-	111	111
Przejęcie Trend Tapety	-	-	-	-	-
Inne	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2016 roku	-	-	-	8 097	8 097
	Prace rozwojowe	Patenty	Znaki handlowe	Licencje, oprogramo- wanie	Razem
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Umorzenie i utrata wartości					
Stan na 1 stycznia 2015 roku	-	-	-	7 368	7 368
Koszty amortyzacji	-	-	-	233	233
Zbycie	-	-	-	- 118	- 118
Przeniesienie do aktywów przeznaczonych do zbycia	-	-	-	- 243	- 243
Różnice kursowe netto	-	-	-	-	-
Przejęcie Trend Tapety	-	-	-	238	238
Inne	-	-	-	- 58	- 58
Stan na 1 stycznia 2016 roku	-	-	-	7 420	7 420
Koszty amortyzacji	-	-	-	193	193
Zbycie	-	-	-	-	-
Przeniesienie do aktywów przeznaczonych do zbycia	-	-	-	-	-
Różnice kursowe netto	-	-	-	111	111
Przejęcie Trend Tapety	-	-	-	-	-
Inne	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2016 roku	-	-	-	7 724	7 724
Wartość bilansowa					
	Prace rozwojowe	Patenty	Znaki handlowe	Licencje, oprogramo- wanie	Razem
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Według stanu na dzień 31.12.2015	-	-	-	360	360
Według stanu na dzień 31.12.2016	-	-	-	373	373

20. Jednostki zależne

Szczegółowe informacje dotyczące jednostek zależnych na dzień 31.12.2016 roku przedstawiają się następująco:

Nazwa jednostki zależnej	Siedziba jednostki zależnej	Udział w kapitale zakładowym %	Udział w prawach głosu %
Flexergis Sp. z o.o.	Nowy Sącz	100,00%	100,00%
Numeratis Sp. z o.o.	Toruń	99,87%	99,87%
Transgis Sp. z o.o.	Wąbrzeźno	71,10%	71,10%
Erg-Pak Sp. z o.o.	Warszawa	71,10%	71,10%
Lonni Sp. z o.o.	Warszawa	94,64%	94,64%
MKF-Ergis Sp. z o.o.	Warszawa	100,00%	100,00%
MKF-Ergis GmbH	Berlin, Niemcy	99,70%	99,70%
Schimanski-Ergis GmbH	Berlin, Niemcy	99,70%	99,70%
CS Recycling Sp. z o.o.	Warszawa	90,22%	90,22%
Trend Tapety Sp. z o.o.	Warszawa	100,00%	100,00%

21. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Szczegółowe informacje o podmiotach stowarzyszonych Grupy na dzień 31 grudnia 2016 roku przedstawiają się następująco:

Nazwa jednostki stowarzyszonej	Podstawowa działalność	Miejsce rejestracji i prowadzenia działalności	Udziały		Wartość godziwa opublikowana	
			Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
			%	%	TPLN	TPLN
Tromar Sp. z o.o.	Produkcja chemikaliów organicznych	Oława	48	48	147	121

Poniżej przedstawiono podsumowanie danych finansowych dotyczących jednostek stowarzyszonych Grupy:

	Stan na 31.12.2016 TPLN	Stan na 31.12.2015 TPLN
Aktywa razem	304	217
Zobowiązania razem	103	71
Aktywa netto	201	146
Udziały Grupy w aktywach netto jednostek stowarzyszonych	48	48
Przychody ogółem	1 373	1 176
Zysk ogółem za okres obrotowy	122	69
Udziały grupy w zysku jednostek stowarzyszonych	59	33

22. Wspólne przedsięwzięcia

Grupa nie posiada udziałów w przedsięwzięciach wspólnych.

23. Pozostałe aktywa finansowe

	Obrotowe		Trwałe	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Aktywa finansowe wykazane w wartości godziwej				
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej inne niż instrumenty pochodne	8	8	51	48
	Obrotowe		Trwałe	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Pożyczki wykazane po koszcie zamortyzowanym				
Pożyczki udzielone jednostkom powiązanim	-	-	-	-
Pożyczki udzielone jednostkom pozostałym	34	32	55	77
	34	32	55	77
	Obrotowe		Trwałe	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Razem pozostałe aktywa finansowe	42	40	106	125

24. Pozostałe aktywa

	Obrotowe		Trwałe	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Rozliczenia międzyokresowe czynne	1 351	1 068	4	20
Należności długoterminowe	-	-	29	28
	1 351	1 068	33	48

25. Zapasy

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Surowce	40 606	39 423
Produkcja w toku	8 967	10 117
Wyroby gotowe	28 075	32 973
Towary	11 233	8 502
	88 881	91 015

Grupa dokonała odwrócenia odpisu aktualizującego wartość zapasów z lat ubiegłych w wysokości TPLN 374. Odwrócenie dotyczyło zapasów na skutek wystąpienia następujących przesłanek: sprzedaż przeterminowanych zapasów, aktualizacje inwentaryzacyjne, złomowanie części oraz zużycie surowców w produkcji.

Grupa utworzyła odpis aktualizujący wartość zapasów w wysokości TPLN 621.

Na dzień 31.12.2016 utworzono odpis aktualizujący z tytułu ostrożnej wyceny korygujący wycenę wyrobów i towarów do cen sprzedaży w przypadkach, gdy cena ewidencyjna zapasów była niższa od ceny sprzedaży.

Prawo Grupy do dysponowania zapasami zostało ograniczone.

W celu zabezpieczenia kredytów bankowych ustanowiono na zapasach w wysokości TPLN 38.169 zastaw rejestrowy.

26. Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Należności z tytułu dostaw i usług	103 076	108 862
Odpis aktualizujący wartość należności	- 4 780	- 4 338
	98 296	104 524
Należności budżetowe inne niż podatek dochodowy od osób prawnych	2 757	5 944
Zaliczki przekazane na dostawy	-	-
Inne należności	221	658
	2 978	6 602
Razem należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności	101 274	111 126

26.1 Należności z tytułu dostaw i usług

Średni termin spłaty należności z tytułu sprzedaży towarów i usług wynosi 60 dni. Po upływie terminu płatności od nieuregulowanych należności nalicza się odsetki ustawowe.

Na należności przeterminowane Grupa tworzy odpis aktualizujący: - od 3 do 6 miesięcy- 10%, - od 6 do 12 miesięcy- 50%, - powyżej roku- 100% .

Przed przyjęciem nowego klienta Grupa stosuje system wewnętrznej oceny kredytowej do oceny zdolności kredytowej potencjalnego klienta i na tej podstawie wyznaczane są limity kredytowe.

Limity kredytowe klientów podlegają okresowej weryfikacji.

Nie ma klientów, od których należności przekroczyłyby 5% ogólnej wartości należności z tytułu dostaw i usług.

Analiza wiekowa należności

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN
należności nieprzeterminowane	82 982	90 834
należności przeterminowane od 1 do 30 dni	12 969	12 613
należności przeterminowane od 31 do 90 dni	1 924	1 464
należności przeterminowane od 91 do 180 dni	1 454	796
należności przeterminowane od 181 do 360 dni	837	199
należności przeterminowane powyżej 360 dni	2 910	2 956
Razem	103 076	108 862

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Stan na początek roku obrotowego	4 338	6 768
Utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości należności	2 303	1 382
Wykorzystanie odpisów z tytułu utraty wartości należności	- 1 201	- 999
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości należności	- 681	- 3 149
Przejęcie spółki Trend Tapety	-	335
Pozostałe (w tym różnice kursowe z przeliczenia)	21	1
Stan na koniec roku obrotowego	4 780	4 338

Określając poziom odzyskiwalności należności z tytułu dostaw i usług Grupa uwzględniła zmiany ich jakości od dnia udzielenia kredytu kupieckiego do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego.

Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na duży zasięg bazy klientów i brak powiązań między nimi.

Prawo Grupy do dysponowania należnościami zostało ograniczone.

Według stanu na 31.12.2016 cesja należności w wysokości TPLN 93.584 stanowi zabezpieczenie kredytów bankowych.

26.2 Wyksięgowanie aktywów finansowych

Nie wystąpiło.

27. Należności z tytułu leasingu finansowego

Nie występują.

28. Umowy o budowę

Nie występują.

29. Kapitał akcyjny

	Kapitał akcyjny		Nadwyżka ze sprzedaży akcji	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Notowanie 12.989.202 akcji zwykłych na okaziciela EUROFILMS S.A. (12.06.2006)	7 794	7 794	-	-
Notowanie 4.026.653 praw do akcji zwykłych na okaziciela serii D EUROFILMS S.A. (24.07.2006)	2 416	2 416	12 736	12 736
Przydział 100.000 akcji zwykłych na okaziciela serii F EUROFILMS S.A. - realizacja Programu Opcji Menedżerskich (01.06.2007)	60	60	321	321
Emisja 31.282.683 akcji zwykłych na okaziciela serii E - emisja połączeniowa z ERGIS S.A. (27.09.2007)	18 770	18 770	49 895	49 895
Umorzenie 8.962.549 akcji zwykłych	- 5 378	- 5 378	- 17 646	- 17 646
	23 662	23 662	45 306	45 306

29.1 Akcje zwykłe

Akcje zwykłe mające pełne pokrycie w kapitale, o wartości nominalnej PLN 0,60, są równoważne pojedynczemu głosowi na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy i posiadają prawo do dywidendy.

29.2 Zamienne akcje preferencyjne

Nie dotyczy.

29.3 Opcje na akcje przyznane w ramach planów pracowniczych opcji na akcje

Nie dotyczy.

29.4 Umarzalne skumulowane akcje preferencyjne

Nie dotyczy.

30. Kapitał rezerwowy

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Kapitał rezerwowy z tytułu różnic kursowych z przeliczenia	5 081	3 719
Kapitał rezerwowy z tytułu obligacji zamiennych	450	450
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	27 364	27 364
	32 895	31 533

30.1 Kapitał rezerwowy z tytułu różnic kursowych z przeliczenia

	Wartość brutto zmian	Powiązany podatek dochodowy	Wartość brutto zmian	Powiązany podatek dochodowy
	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Stan na początek roku obrotowego	3 719	-	3 829	-
Strata na zabezpieczeniu inwestycji netto wynikająca z przeliczenia jednostki zagranicznej	-	-	-	-
Wynikający z przeliczenia transakcji jednostki zagranicznej	1 362	-	- 110	-
Odzysk z tytułu zbycia zagranicznej jednostki zależnej	-	-	-	-
Inne	-	-	-	-
Stan na koniec roku obrotowego	5 081	-	3 719	-

Różnice kursowe związane z przeliczeniem na PLN wyników działalności zagranicznych jednostek zależnych Grupy księgowane są bezpośrednio w kapitale rezerwowym na z tytułu różnic kursowych z przeliczenia. Zyski lub straty na instrumentach zabezpieczających wyznaczonych jako zabezpieczenia inwestycji netto w zagranicznych jednostkach zależnych uwzględniane są w kapitale rezerwowym z tytułu różnic kursowych z przeliczenia.

30.2 Kapitał rezerwowy z tytułu obligacji zamiennych

	Wartość brutto zmian	Powiązany podatek dochodowy	Wartość brutto zmian	Powiązany podatek dochodowy
	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Stan na początek roku obrotowego	450	-	450	-
Emisja obligacji zamiennych	-	-	-	-
Inne	-	-	-	-
Stan na koniec roku obrotowego	450	-	450	-

Nadwyżka ze sprzedaży opcji na obligacje zamienne stanowi składnik kapitałowy (prawa konwersji) 4,5 mln obligacji zamiennych oprocentowanych na 7,3 %, wyemitowanych 30.11.2009 roku.

31. Zysk zatrzymany i dywidendy

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Stan na początek roku obrotowego	93 025	115 136
Wpływ zmian w zasadach rachunkowości programów lojalnościowych dla klientów	-	-
Przekształcony bilans otwarcia	93 025	115 136
Zysk/strata netto przypadający członkom jednostki dominującej	23 779	- 16 196
Wypłata dywidendy	- 6 277	- 5 915
Korekta błędów z lat ubiegłych	-	-
Stan na koniec roku obrotowego	110 527	93 025

Dnia 14.07.2016 roku posiadaczom akcji zwykłych mających pełne pokrycie w kapitale wypłacono dywidendę w wysokości 0,16 PLN na akcję (ogólny koszt dywidendy wyniósł TPLN 6.277).

Dnia 03.07.2015 roku posiadaczom akcji zwykłych mających pełne pokrycie w kapitale wypłacono dywidendę w wysokości 0,15 PLN na akcję (ogólny koszt dywidendy wyniósł TPLN 5.915).

Zamiarem Zarządu Spółki jest zwrócenie się do WZA z wnioskiem o wypłatę dywidendy za 2015 rok, zgodnie z ogłoszoną w 2014 roku polityką dywidendową Spółki (raport bieżący 8/2014 z dnia 24 kwietnia 2014 roku).

Wypłata tej dywidendy nie będzie miała żadnych skutków podatkowych dla Spółki.

32. Udziały niekontrolujące

	01.01.2016 31.12.2016	01.01.2015 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Saldo na początek okresu	450	724
Udział w zyskach w ciągu roku	- 12	- 274
Nabycie udziałów w spółkach zależnych	-	-
Sprzedaż udziałów w spółkach zależnych	-	-
Przeszacowanie środków trwałych	-	-
Korekta błędów z lat ubiegłych	-	-
Różnice kursowe z konsolidacji	5	-
Saldo na koniec okresu	443	450

33. Kredyty i pożyczki otrzymane

	Obrotowe		Długoterminowe	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Zabezpieczone				
Kredyty w rachunku bieżącym	74 300	66 051	-	430
Kredyty bankowe	17 505	24 998	43 313	47 424
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 693	1 213	4 933	2 766
	93 498	92 262	48 246	50 620
	93 498	92 262	48 246	50 620

33.1 Umowy kredytowe

Podmiot finansujący	Waluta kredytu	Wartość kredytu	Wartość kredytu wraz z naliczonymi na dzień bilansowy odsetkami w walucie (tys.)	TPLN	Odsetki	Termin spłaty	Zabezpieczenia
1. ERGIS S.A.							
	PLN	20 000	-	17 998	WIBOR + marża	31.03.2018	Kredyt dwuwalutowy (PLN i EUR) wspólny z MKF-Ergis Sp. z o.o. Zastaw rejestrowy na linii technologicznej, zastaw rejestrowy na zapasach, hipoteka na nieruchomości w Oławie, cesja praw z polisy ubezpieczenia
PEKAO S.A.	EUR		266	1 174	EURIBOR + marża		
	PLN	12 000	-	9 600	WIBOR + marża	31.12.2020	Hipoteka na nieruchomości w Oławie, zastaw rejestrowy na linii technologicznej, cesja praw z polisy ubezpieczenia
PEKAO S.A.							
	PLN	16 623	-	9 967	WIBOR + marża	31.12.2019	Hipoteka na nieruchomościach w Oławie, zastaw rejestrowy na linii technologicznej, cesja praw z umowy ubezpieczenia
Bank Handlowy w Warszawie S.A.							

Bank Handlowy w Warszawie S.A.	PLN	25 000	-	204	WIBOR + marża	29.06.2017	Kredyt dwuwalutowy (PLN i EUR) wspólny z MKF-Ergis Sp. z o.o. Hipoteka na nieruchomości w Oławie, cesja należności, cesja praw z polisy ubezpieczenia, zabezpieczenia na aktywach MKF-Ergis Sp. z o.o.
	EUR		280	1 238	EURIBOR + marża		
ING Bank Śląski S.A.	PLN	19 000	-	9	WIBOR + marża	09.10.2018	Kredyt dwuwalutowy (PLN i EUR) z sublimitem dla waluty EUR. Limit wspólny z CS Recycling. Hipoteka na nieruchomości w Wąbrzeźnie, zastaw rejestrowy na zapasach, cesja należności, cesja praw z polisy ubezpieczenia
	EUR	3 000	1 988	8 781	EURIBOR + marża		
ING Bank Śląski S.A.	PLN	30 000	-	18 100	WIBOR + marża	31.10.2019	Hipoteka na nieruchomości w Wąbrzeźnie, zastaw rejestrowy na zapasach, cesja należności
ING Bank Śląski S.A.	PLN	10 000	-	1 239	WIBOR + marża	31.12.2022	Hipoteka na nieruchomości w Wąbrzeźnie, zastaw rejestrowy na środkach trwałych, cesja praw z polisy ubezpieczenia
mBank S.A.	PLN	13 000	-	5 351	WIBOR + marża	04.01.2018	Zastaw rejestrowy na zapasach, cesja należności, cesja praw z polisy ubezpieczenia
	EUR		1 405	6 209	EURIBOR + marża		
mBank S.A.	PLN	20 000	-	3 005	WIBOR + marża	30.12.2022	Hipoteka na nieruchomości w Oławie, zastaw rejestrowy na linii technologicznej, cesja praw z polisy ubezpieczenia

2. FLEXERGIS

Reiffeisen Bank S.A.	PLN	2 000	-	0	WIBOR + marża	30.11.2017	Hipoteka na nieruchomości gruntowej; cesja praw z polisy ubezpieczenia
mBank S.A.	PLN	3 000	-	0	WIBOR + marża	18.09.2017	Hipoteka na nieruchomości gruntowej; cesja praw z polisy ubezpieczenia
mBank S.A.	EUR	1 040	755	3 336	EURIBOR + marża	31.01.2020	Hipoteka na nieruchomości gruntowej; cesja praw z polisy ubezpieczenia; zastaw rejestrowy na środku trwałym
ING Bank Śląski S.A.	PLN	1 300	-	975	WIBOR + marża	30.09.2020	Hipoteka umowna na nieruchomości; cesja praw z polisy ubezpieczenia
ING Bank Śląski S.A.	PLN	4 500	-	401	WIBOR + marża	25.10.2018	Zastaw rejestrowy na maszynach Primaflex oraz Miraflex wraz z cesją praw z polisy; hipoteka kaucyjna na nieruchomości
ING Bank Śląski S.A.	EUR	247	91	403	EURIBOR + marża	30.07.2018	Zastaw rejestrowy na maszynie

3. MKF-ERGIS

mBank S.A.	PLN	10 582	-	1 512	WIBOR + marża	30.06.2017	Hipoteka umowna na nieruchomości, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej, poręczenie Ergis S.A.
mBank S.A.	PLN	10 000	-	5 748	WIBOR + marża	03.01.2018	Hipoteka umowna na nieruchomości, zastaw rejestrowy na środkach trwałych i zapasach, cesja praw z polisy ubezpieczenia, poręczenie Ergis S.A.
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	PLN	25 000	-	19 354	WIBOR + marża	29.06.2017	Limit wspólny z Ergis S.A., dwuwalutowy. Hipoteka umowna na nieruchomości, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej,
	EUR		107	471	EURIBOR + marża		zastaw rejestrowy na środkach trwałych, zastaw rejestrowy na zapasach

Bank Handlowy w Warszawie S.A.	PLN	3 000	-	1 427	WIBOR + marża	30.04.2019	Hipoteka umowna na nieruchomości, zastaw rejestrowy na środkach trwałych, zastaw rejestrowy na zapasach, poręczenie Ergis S.A.
4. CS RECYCLING							
ING Bank Śląski S.A.	PLN	1 042	-	399	WIBOR + marża	01.01.2018	Hipoteka umowna na nieruchomości wraz z cesją praw z polisy, pełnomocnictwo do rachunków bankowych
ING Bank Śląski S.A.	PLN	5 600	-	2 065	WIBOR + marża	30.04.2018	Zastaw rejestrowy na linii technologicznej, cesja wierzytelności, poręczenie Ergis S.A. , , pełnomocnictwo do rachunków bankowych
ING Bank Śląski S.A.	PLN	5 000	-	3 970	WIBOR + marża	09.10.2018	Kredyt wspólny z Ergis S.A. Zastaw rejestrowy na linii technologicznej, cesja wierzytelności
5. NUMERATIS							
PEKAO S.A.	PLN	250	-	0	WIBOR + marża	21.03.2018	Weksel in blanco
6. MKF-ERGIS GmbH oraz SCHIMANSKI-ERGIS GmbH							
Deutsche Bank AG	EUR	3 500	1 183	5 234	EONIA + marża	brak	List patronacki Ergis S.A., cesja należności
Commerzbank AG	EUR	2 545	1 564	6 948	EONIA + marża	brak	Cesja należności
Razem				135 118			

33.2 Naruszenie postanowień umowy kredytowej

W 2016 roku spełniła uzgodnione z bankami wskaźniki finansowe. Nie wystąpiły również inne naruszenia umów kredytowych w 2016 roku.

34. Pozostałe zobowiązania finansowe

	Bieżące		Długoterminowe	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Instrumenty pochodne wyznaczone i wykorzystywane jako zabezpieczenia, wykazywane w wartości godziwej				
Kontrakty forward w walutach obcych	340	53	-	-
	340	53	-	-

35. Rezerwy

	Bieżące		Długoterminowe	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Rezerwa na św. emerytalne	-	-	219	201
Rezerwa na koszty okresu	540	499	-	-
Rezerwa na premie	3 399	3 015	-	-
Rezerwa na bonusy dla odbiorców	528	1 840	-	-
Rezerwa urlopową	1 235	1 193	-	-
Pozostałe rezerwy	957	1 002	-	-
Inne	-	-	-	-
	6 659	7 549	219	201

	Rezerwa na św. emerytalne	Rezerwa na koszty okresu	Rezerwa na premie	Rezerwa na bonusy dla odbiorców	Rezerwa urlopową	Pozostałe rezerwy	Inne
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Stan na 1 stycznia 2016 roku	201	499	3 015	1 840	1 193	1 002	-
Utworzenie	22	1 017	4 226	1 916	517	5 033	
Redukcje wynikające z płatności/innych zmniejszeń przyszłych korzyści ekonomicznych	- 4	- 976	- 3 648	- 3 175	- 503	- 4 411	
Zmiany wynikające z przeszacowania	-	-	- 206	- 88	-	- 696	
Włączenie Trend Tapety	-	-	-	-	-	-	
Inne (różnice kursowe z przeliczenia)	-	-	12	35	28	29	
Stan na 31 grudnia 2016 roku	219	540	3 399	528	1 235	957	-

36. Pozostałe zobowiązania długoterminowe

	Długoterminowe	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Inne	-	-
	-	-

37. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania krótkoterminowe

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	57 038	93 014
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	1 872	2 444
Zobowiązania budżetowe inne niż podatek dochodowy od osób prawnych	3 852	3 689
Zaliczki otrzymane na dostawy	57	64
Inne	2 076	2 421
	64 895	101 632

Zobowiązania z tytułu nabycia środków trwałych na dzień 31.12.2016 ujęte w pozycji "Inne" wyniosły TPLN 1.445 (TPLN 1.935 na 31.12.2015).

38. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego**38.1 Ogólne warunki leasingu**

Umowy leasingu finansowego dotyczą środków transportowych oraz maszyn i urządzeń produkcyjnych. Czas trwania umów leasingu finansowego wynosi od 3 do 6 lat. Po zakończeniu umowy istnieje możliwość wykupu środków po wartości nominalnej. Zobowiązania z tytułu leasingu zabezpieczone są tytułem własności leasingodawcy na składnikach majątku objętych leasingiem.

38.2 Zobowiązania z tytułu leasingu

	Minimalne opłaty leasingowe		Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Zobowiązanie do 1 roku	1 693	1 213	1 679	1 203
Zobowiązanie od 1 roku do 5 lat	4 888	2 710	4 696	2 605
Zobowiązanie powyżej 5 lat	45	56	40	50
	6 626	3 979	6 415	3 858
Przyszłe obciążenia finansowe (wartość ujemna)	-	-	-	-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	6 626	3 979	6 415	3 858
Uwzględnione w sprawozdaniu finansowym jako:				
Kredyty bieżące			1 693	1 213
Kredyty długoterminowe			4 933	2 766
			6 626	3 979

38.3 Wartość godziwa

Wartość godziwa zobowiązań z tytułu leasingu finansowego jest równa ich wartości bilansowej.

39. Programy świadczeń emerytalnych

39.1 Programy określonych składek

Jednostki mające siedzibę w Polsce są objęte państwowym programem świadczeń emerytalnych. Jednostka jest zobowiązana do odprowadzania określonych składek na fundusz emerytalny celem pokrycia kosztów tych świadczeń.

Koszty ujęte w Sprawozdaniu Finansowym za rok 2016 w wysokości TPLN 7.338 (w roku ubiegłym TPLN 6.879) stanowią składki naliczone w ramach programów określonych składek, według stawek określonych w zasadach poszczególnych programów.

Na 31.12.2016 nie odprowadzono składek w wysokości TPLN 2.012 (na 31.12.2015 TPLN 1.440) odnoszących się do okresu sprawozdawczego. Kwoty te zostały uregulowane po dniu bilansowym.

39.2 Programy określonych świadczeń

Pracownicy jednostek mających siedzibę w Polsce mają prawo do określonych świadczeń z tytułu odpraw emerytalnych.

Jednostki mające siedzibę w Niemczech są objęte programem świadczeń emerytalnych. Jednostka jest zobowiązana do odprowadzania określonych składek na określone fundusze.

Wycena bieżącej wartości zobowiązań wynikających z określonych świadczeń na 31.12.2016 przeprowadzona została przez aktuarium.

Wycenę aktuarialną oparto o następujące założenia:

	Wycena na dzień	
	31.12.2016	31.12.2015
	%	%
Stopa dyskonta	3,68	2,95
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń	2,50	3,40

Kwoty ujęte w rachunku zysków i strat w odniesieniu do programów określonych świadczeń kształtują się następująco:

	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Koszt obsługi bieżącej	-	-
Odsetki od zobowiązań	-	-
Oczekiwana rentowność aktywów programu	-	-
Przewidywany zwrot z tytułu refundacji	-	-
Zyski/straty aktuarialne	-	- 63
Koszt przeszłej obsługi	-	-
Zyski/straty wynikające z redukcji lub rozliczeń	-	-
Korekty uwzględniające ograniczenia prawa dysponowania aktywami programu określonych świadczeń	-	-
	-	- 63

Obciążenie za bieżący rok uwzględniono w kosztach świadczeń pracowniczych, w kosztach ogólnych.

40. Instrumenty finansowe

40.1 Zarządzanie ryzykiem kapitałowym

Grupa zarządza kapitałem tak aby zagwarantować, że należące do niej jednostki będą zdolne kontynuować działalność przy jednoczesnej maksymalizacji rentowności dla akcjonariuszy.

Cel osiągnięty jest poprzez optymalizację zadłużenia do kapitału własnego.

Ogólna strategia działania Grupy nie zmieniła się od roku ubiegłego.

40.2 Wskaźnik zadłużenia netto do kapitałów własnych

Zarząd dokonuje oceny struktury zadłużenia. W ramach oceny dokonywana jest analiza kosztu kapitału oraz rodzajów ryzyka związanego z każdą klasą kapitału. Przyjęto docelowo wskaźnik zadłużenia netto do kapitałów własnych na poziomie maksymalnie 150%.

Wskaźnik dźwigni finansowej na koniec roku:

	Stan na 31.12.2016 TPLN	Stan na 31.12.2015 TPLN
Zadłużenie	235 425	273 803
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	- 9 216	- 15 735
Zadłużenie netto	226 209	258 068
Kapitał własny	209 049	193 976
Stosunek zadłużenia netto do kapitału własnego	108%	133%

40.3 Kategorie instrumentów finansowych

	Stan na 31.12.2016 TPLN	Stan na 31.12.2015 TPLN
Aktywa finansowe		
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy:		
Pożyczki i należności (w tym środki pieniężne i ich ekwiwalenty)	107 822	121 026
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	59	56
	107 881	121 082
Wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako:		
Długoterminowe pozostałe aktywa finansowe	106	125
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	98 517	105 182
Krótkoterminowe pozostałe aktywa finansowe	42	40
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	9 216	15 735
	107 881	121 082

Zobowiązania finansowe

Pożyczki i zobowiązania sklasyfikowane do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy:

Pożyczki i zobowiązania sklasyfikowane do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy	203 127	240 878
Razem zobowiązania finansowe	<u>203 127</u>	<u>240 878</u>

Wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako:

Długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	48 246	50 620
Długoterminowe pozostałe zobowiązania finansowe	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	61 043	97 943
Krótkoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	93 498	92 262
Krótkoterminowe pozostałe zobowiązania finansowe	<u>340</u>	<u>53</u>
	<u>203 127</u>	<u>240 878</u>

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne znaczące koncentracje ryzyka kredytowego w odniesieniu do pożyczek i należności wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Wyżej wykazana wartość bilansowa odzwierciedla maksymalne narażenie Grupy na ryzyko kredytowe z tytułu takich pożyczek i należności.

Reklasyfikacje aktywów finansowych

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym Grupa nie dokonywała reklasyfikacji instrumentów finansowych.

40.4 Cele zarządzania ryzykiem finansowym

Zarząd jednostki dominującej koordynuje dostęp do krajowych i międzynarodowych rynków finansowych, monitoruje ryzyko finansowe związane z działalnością Grupy i zarządza nim.

Ryzyko, na które narażona jest Grupa, obejmuje ryzyko rynkowe (w tym ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej w wartości godziwej oraz ryzyko cenowe), a także ryzyko kredytowe, ryzyko płynności i ryzyko oprocentowania przepływów pieniężnych.

Zarząd jednostki dominującej weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka, jak również monitoruje ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego i dzierżawy z opcją zakupu, środki pieniężne oraz lokaty krótkoterminowe.

Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskiwanie środków finansowych na działalność Grupy.

Grupa posiada także inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez jednostkę działalności.

Grupa zawiera również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim kontrakty na zamianę stóp procentowych (swap procentowy) oraz walutowe kontrakty terminowe typu forward.

Celem tych transakcji jest zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności jednostek oraz wynikających z używanych przez nie źródeł finansowania.

Zasadą stosowaną przez Grupę jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

40.5 Ryzyko rynkowe

Działalność Grupy wiąże się przede wszystkim z narażeniem na ryzyko finansowe wynikające ze zmian kursów walut oraz stóp procentowych.

Grupa zawiera różnorodne umowy o charakterze finansowych instrumentów pochodnych dla celów zarządzania ryzykiem kursowym i walutowym, w tym:

- kontrakty forward zabezpieczające przed ryzykiem kursowym związanym z eksportem produktów podstawowej działalności do strefy EURO;
- swap stóp procentowych w celu obniżenia ryzyka wynikającego z rosnących stóp procentowych;

Narażenie Grupy na ryzyko rynkowe ani sposób jego pomiaru i zarządzania nim nie uległy zmianie.

40.6 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe

Potencjalnie możliwe zmiany w zakresie ryzyka rynkowego Grupa oszacowała następująco:

- 1 % zmiana w zakresie stopy procentowej PLN (wzrost lub spadek stopy procentowej),
- 1 % zmiana w zakresie stopy procentowej USD (wzrost lub spadek stopy procentowej),
- 1 % zmiana w zakresie stopy procentowej EUR (wzrost lub spadek stopy procentowej),
- 10 % zmiana kursu walutowego PLN/USD (wzrost lub spadek kursu walutowego)
- 10 % zmiana kursu walutowego PLN/EUR (wzrost lub spadek kursu walutowego)

Analiza wrażliwości przeprowadzona przez Grupę nie uwzględnia wpływu opodatkowania.

Wpływ potencjalnych zmian na wynik finansowy i kapitał Grupy:

Pozycja	Wartość pozycji TPLN	Ryzyko stopy procentowej				Ryzyko walutowe			
		wpływ na wynik		wpływ na kapitał		wpływ na wynik		wpływ na kapitał	
		+1% PLN	-1% PLN	+1% PLN	-1% PLN	10%	-10%	10%	-10%
		+1% USD	-1% USD	+1% USD	-1% USD				
		+1% EUR	-1% EUR	+1% EUR	-1% EUR				
Aktywa fin. w walucie obcej	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pien., ich ekwiwalenty	9 216	92	- 92	-	-	-	-	-	-
Środki pien., ich ekwiwalenty w walucie obcej	4 398	-	-	-	-	440	- 440	-	-
Nal. z tyt. dostaw i usług, poz. nal. w walucie obcej	30 701	-	-	-	-	3 070	- 3 070	-	-
Wpływ na aktywa fin. przed opodatkowaniem	39 917	92	- 92	-	-	3 510	- 3 510	-	-
Podatek		18	- 18	-	-	667	- 667	-	-
Wpływ na aktywa fin. po opodatkowaniu		75	- 75	-	-	2 843	- 2 843	-	-

Zobowiązania fin.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tyt. dostaw i usług, poz. zobowiązania w walucie obcej	33 399	-	-	-	-	3 340	- 3 340	-	-
Kredyty i pożyczki w walucie obcej o zmiennej stopie %	21 612	216	- 216	-	-	2 161	- 2 161	-	-
Kredyty i pożyczki w walucie obcej o stałej stopie %	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki w walucie własnej o stałej stopie %	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki w walucie własnej o zmiennej stopie %	120 132	1 201	- 1 201	-	-	-	-	-	-
Wpływ na zobowiązania fin. przed opodatkowaniem	175 143	1 417	- 1 417	-	-	5 501	- 5 501	-	-
Podatek		269	- 269	-	-	1 045	- 1 045	-	-
Wpływ na zobowiązania fin. po opodatkowaniu		1 148	- 1 148	-	-	4 456	- 4 456	-	-
Razem zwiększenie / zmniejszenie		- 1 073	1 073	-	-	- 1 613	1 613	-	-

40.7 Zarządzanie ryzykiem walutowym

Grupa zawiera określone transakcje denominowane w walutach obcych.

W związku z tym pojawia się ryzyko wahań kursów walut. Ryzykiem tym zarządza się w ramach zatwierdzonych zasad działania przy wykorzystaniu walutowych kontraktów forward.

Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań pieniężnych Grupy denominowanych w walutach obcych (przy czym w przypadku spółek niemieckich jako waluty obce rozumie się inne niż EUR) na dzień bilansowy przedstawia się następująco:

	Aktywa		Zobowiązania	
	Stan na	Stan na	Stan na	Stan na
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
EUR	31 542	31 520	54 884	54 528
USD	1 402	1 825	39	61
GBP	2 155	1 586	88	40

40.7.1 Wrażliwość na ryzyko walutowe

Grupa jest narażona przede wszystkim na ryzyko związane z EUR.

Stopień wrażliwości Grupy na 10% wzrost i spadek kursu wymiany PLN na waluty obce przedstawiony jest w poniższej tabeli.

10% to stopa wrażliwości wykorzystywana w wewnętrznych raportach dotyczących ryzyka walutowego przeznaczonych dla Zarządu i odzwierciedlających ocenę dotyczącą możliwych zmian kursów wymiany walut obcych.

Analiza wrażliwości obejmuje wyłącznie nierozliczone pozycje pieniężne denominowane w walutach obcych i koryguje przewalutowanie na koniec okresu obrachunkowego o 10% zmianę kursów.

Analiza ta obejmuje kredyty zewnętrzne oraz pożyczki udzielone jednostkom zagranicznym Grupy denominowane w walutach odmiennych od waluty wierzyciela lub dłużnika.

Wartość dodatnia w poniższej tabeli wskazuje wzrost zysku i zwiększenie pozostałego kapitału własnego towarzyszące wzmocnieniu się kursu wymiany PLN na waluty obce o 10%. W przypadku 10% osłabienia PLN w stosunku do danej waluty obcej wartość ta byłaby ujemna, a wpływ na zysk i kapitały byłby odwrotny.

	Wpływ zmiany EUR		Wpływ zmiany USD	
	01.01.2016	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2015
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Wynik finansowy	- 2 334	- 2 301	136	176
Pozostałe kapitały	-	-	-	-

Zdaniem zarządu analiza wrażliwości nie jest reprezentatywna dla ryzyka kursowego, ponieważ narażenie na koniec roku nie odzwierciedla poziomu narażenia w ciągu całego roku obrotowego. Sprzedaż denominowana w EUR ma charakter sezonowy; spada w ostatnim kwartale roku obrotowego, co powoduje zmniejszenie wartości należności w EUR na koniec roku.

40.7.2 Kontrakty forward zabezpieczające przed ryzykiem różnic kursowych

Grupa prowadzi politykę zawierania kontraktów forward zabezpieczających przed ryzykiem różnic kursowych w odniesieniu do płatności i należności w walutach obcych pokrywających 30% wartości narażenia.

Grupa zawiera kontrakty forward służące zarządzaniu ryzykiem związanym z przewidywanymi transakcjami kupna/sprzedaży dotyczącymi terminu do 12 miesięcy i pokrywających 30% wartości narażenia.

Podstawowe korekty dotyczą wartości bilansowych zabezpieczanych pozycji niefinansowych w momencie zawarcia przewidywanej transakcji kupna/sprzedaży.

Poniższa tabela przedstawia szczegóły dotyczące walutowych kontraktów forward niezrealizowanych na dzień sprawozdania finansowego:

Kontrakty niezrealizowane	Średni kurs		Waluta obca		Wartość umowna		Wartość godziwa	
	wymiany							
	2016	2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych								
Sprzedaż waluty EUR								
do 3 miesięcy	4,3540	4,2561	1 500	1 800	6 531	7 661	6 421	7 631
od 3 do 6 miesięcy	4,3407	4,2688	1 400	1 600	6 077	6 830	5 919	6 796
od 6 do 12 miesięcy	4,4127	4,3180	1 100	1 500	4 854	6 477	4 782	6 488
					17 462	20 968	17 122	20 915

40.8 Zarządzanie ryzykiem stóp procentowych

Grupa jest narażona na ryzyko stóp procentowych, ponieważ należące do niej podmioty pożyczają środki oprocentowane według zmiennej stopy.

Grupa zarządza tym ryzykiem stosując swapy zabezpieczające stopy procentowe.

Działalność zabezpieczająca podlega regularnej ocenie w celu dostosowania do bieżącej sytuacji stóp procentowych i określonej gotowości poniesienia ryzyka oraz dla zapewnienia optymalnej strategii zabezpieczeń poprzez pozycjonowane bilansu lub w formie ochrony kosztów odsetkowych za pomocą zróżnicowanych cykli odsetkowych.

Narażenie Grupy na ryzyko stóp procentowych związane z aktywami i zobowiązaniami finansowymi omówiono szczegółowo w części noty poświęconej zarządzaniu ryzykiem płynności.

40.8.1 Wrażliwość na wahania stóp procentowych

W punkcie 40.6 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe przedstawiono analizę wrażliwości poszczególnych pozycji aktywów i pasywów na wahania stóp procentowych o 1 punkt procentowy na dzień bilansowy.

Gdyby stopy procentowe były o 1 punkt procentowy wyższe / niższe, a wszystkie inne zmienne zachowały stałą wartość, to:

- wynik Grupy na 31.12.2016 zmniejszyłby się / zwiększyłby się o TPLN 1073. Zmianę tę spowodowałyby przede wszystkim narażenia Grupy na ryzyko zmiennego oprocentowania zaciągniętych kredytów.

Zmiana stóp procentowych nie ma wpływu na pozostałe kapitały.

Wrażliwość Grupy na ryzyko stóp procentowych wzrosła w bieżącym okresie przede wszystkim wskutek zwiększenia zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu.

40.9 Pozostałe rodzaje ryzyka cenowego

Nie występują.

40.10 Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe oznacza ryzyko, że kontrahent nie dopełni zobowiązań umownych, w wyniku czego Grupa poniesie straty finansowe.

Grupa stosuje zasadę dokonywania transakcji wyłącznie z kontrahentami o sprawdzonej wiarygodności kredytowej; w razie potrzeby uzyskując stosowne zabezpieczenie jako narzędzie redukcji ryzyka strat finansowych z tytułu niedotrzymania warunków umowy.

Narażenie Grupy na ryzyko wiarygodności kredytowej kontrahentów jest stale monitorowane.

Na należności z tytułu dostaw i usług składają się kwoty należne od dużej liczby klientów, rozłożone między różne branże i obszary geograficzne.

Prowadzi się bieżącą ocenę kredytów na podstawie kondycji należności, a w razie konieczności Grupa stosuje odpowiednie gwarancje kredytowe.

Grupa nie jest narażona na istotne ryzyko kredytowe wobec pojedynczego kontrahenta ani grupy kontrahentów o podobnych cechach. Jako kontrahentów o podobnych cechach Grupa klasyfikuje podmioty powiązane. Koncentracja ryzyka kredytowego nie przekracza 5% aktywów pieniężnych brutto w ciągu roku.

Wartość bilansowa aktywów finansowych odpowiada maksymalnemu narażeniu Grupy na ryzyko kredytowe bez uwzględnienia wartości otrzymanych zabezpieczeń.

40.11 Zarządzanie ryzykiem płynności

Grupa jest narażona na ryzyko utraty płynności, rozumiane jako ryzyko utraty zdolności do regulowania zobowiązań w określonych terminach.

Ryzyko wynika z potencjalnego ograniczenia dostępu do rynków finansowych, co może skutkować brakiem możliwości pozyskania nowego finansowania lub refinansowania swojego zadłużenia.

40.11.1 Tabele ryzyka płynności i ryzyka stóp procentowych

Poniższe tabele przedstawiają informacje o terminach umownej wymagalności zobowiązań finansowych niestanowiących instrumentów pochodnych. Tabele te opracowano na podstawie niezdyktowanych przepływów pieniężnych i zobowiązań finansowych, uszeregowanych według najwcześniejszego możliwego wymaganego terminu płatności. Tabela obejmuje zarówno przepływy pieniężne związane z kapitałem i odsetkami.

Stan na 31.12.2016	Średnia ważona efektywnej stopy procentowej	Poniżej 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesiący	Od 3 miesiący do		Razem
				1 roku	Od 1 do 5 lat	
	%	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Nieoprocentowane	-	48 217	12 826	-	-	61 043
Zobowiązanie z tytułu leasingu finansowego	4,00	149	311	1 233	4 888	6 626
Instrumenty o zmiennej stopie procentowej	3,00	1 793	2 554	87 458	43 313	135 118
Instrumenty o stałej stopie procentowej	3,00	-	-	-	-	-
Obligacje zamienne	-	-	-	-	-	-
		50 159	15 691	88 691	48 201	202 787
Stan na 31.12.2015						
Nieoprocentowane	-	72 667	25 276	-	-	97 943
Zobowiązanie z tytułu leasingu finansowego	4,00	106	238	869	2 710	3 979
Instrumenty o zmiennej stopie procentowej	3,00	22 681	3 447	64 921	47 854	138 903
Instrumenty o stałej stopie procentowej	3,00	-	-	-	-	-
Obligacje zamienne	-	-	-	-	-	-
		95 454	28 961	65 790	50 564	240 825

Grupa korzysta z linii kredytowych - łączna kwota niewykorzystanego kredytu wynosi na dzień bilansowy TPLN 45.403.

Grupa zamierza wypełnić swoje pozostałe zobowiązania z tytułu operacyjnych przepływów środków pieniężnych oraz wpływów z aktywów finansowych o zbliżającym się terminie wymagalności.

40.12. Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartości godziwe aktywów finansowych i zobowiązań finansowych określa się w następujący sposób:

- wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych o warunkach standardowych, znajdujących się w obrocie na aktywnych, płynnych rynkach określa się poprzez odniesienie do cen giełdowych;

- wartość godziwą pozostałych aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (z wyjątkiem instrumentów pochodnych) określa się zgodnie z ogólnie przyjętymi modelami wyceny w oparciu o analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, stosując ceny z dających się zaobserwować bieżących transakcji rynkowych i notowań dealerów dla podobnych instrumentów;
- wartość godziwą instrumentów pochodnych oblicza się przy użyciu cen giełdowych. W przypadku braku dostępu do tych cen stosuje się analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych przy użyciu odpowiedniej krzywej dochodowości na okres obowiązywania instrumentu dla instrumentów nieopcjonalnych oraz modele wyceny opcji dla instrumentów opcjonalnych;
- wartość godziwą kontraktów gwarancji finansowej określa się przy zastosowaniu modeli wyceny opcji, przy czym główne założenia to prawdopodobieństwo niewywiązania się danego kontrahenta ze zobowiązań ekstrapolowane z rynkowych danych kredytowych oraz kwoty straty w przypadku takiego niewywiązania się.

40.12.1 Instrumenty notowane

Aktywa finansowe w tej kategorii obejmują notowane na giełdzie obligacje umarzalne, weksle i skrypty dłużne. Zobowiązania finansowe obejmują weksle i obligacje bezterminowe.

40.12.2 Instrumenty pochodne

Walutowe kontrakty terminowe forward wycenia się na podstawie rynkowych notowań forwardów walutowych i krzywej dochodowości określonej na podstawie rynkowych stóp procentowych dla kontraktów o takich samych terminach wymagalności.

Swapy stóp procentowych wycenia się na podstawie wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych oszacowanych i zdyskontowanych na podstawie krzywej dochodowości określonej przy użyciu odpowiednich rynkowych stóp procentowych.

W opinii zarządu wartości bilansowe aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wykazanych w sprawozdaniu finansowym po zamortyzowanym koszcie są przybliżeniem ich wartości godziwej.

41. Przychody przyszłych okresów

Na wartość przychodów przyszłych okresów na dzień bilansowy składają się:

1. Dotacje z PARP do linii CAST4 na kwotę TPLN 6.152 (spółka Ergis S.A.).
2. Dotacja do linii do produkcji recyklatu na kwotę TPLN 16 (spółka CS Recycling).
3. Pozostałe przychody przyszłych okresów na kwotę TPLN 48.

Wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako:

	Krótkoterminowe		Długoterminowe	
	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Przychody przyszłych okresów	792	1 013	5 424	6 152

42. Płatności realizowane w formie akcji

Nie występują.

43. Transakcje z jednostkami powiązаныmi

Transakcje między Spółką a jej jednostkami zależnymi będącymi stronami powiązаныmi Spółki zostały wyeliminowane w trakcie konsolidacji. Szczegółowe informacje o transakcjach między Grupą a pozostałymi stronami powiązаныmi przedstawiono poniżej.

43.1 Transakcje handlowe

W roku obrotowym jednostki należące do Grupy zawarły następujące transakcje handlowe ze stronami powiązаныmi niebędącymi członkami Grupy:

	Przychody ze sprzedaży		Zakup		Należności od jednostek powiązanych		Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	
	2016	2015	2016	2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Direct-One	1	11	1	11	-	-	-	1
Polskie Towarzystwo Prywatyzacyjne			513	640	-	-	49	47
Marketis	32	32	112	120	4	1	17	8
Doradztwo Przemysłowe Mera-Pnefal	3	3	924	869	-	-	59	78
Nikodis Sp. z o.o.	2	3	84	78	-	-	11	7
Aurum Polska Sp. z o.o.	3	3	-	-	1	1	-	-
Polski Związek Przetwórców Tworzyw Sztucznych	6	5	-	-	1	1	-	-
Kancelaria Adwokacka P. Kaczorowski	-	-	81	95	-	-	9	-
	47	57	1 715	1 813	6	3	145	141

Direct One, Mera-Pnefal, Aurum Polska i Polskie Towarzystwo Prywatyzacyjne to podmioty powiązane z Przewodniczącym Rady Nadzorczej Panem Markiem Górskim. Marketis, Nikodis oraz Doradztwo Przemysłowe to podmioty powiązane z Prezesem Zarządu Panem Tadeuszem Nowickim. Kancelaria Adwokacka P.Kaczorowski to podmiot powiązany z Sekretarzem Rady Nadzorczej Panem Pawłem Kaczorowskim.

Nie udzielono tym podmiotom i nie otrzymano od tych podmiotów żadnych gwarancji. Transakcje z tymi podmiotami realizowane są na zasadach rynkowych.

W roku obrotowym jednostki należące do Grupy zawarły następujące transakcje handlowe ze stronami powiązаныmi będącymi członkami Grupy:

	Przychody ze sprzedaży		Zakup		Należności od jednostek powiązanych		Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	
	2016	2015	2016	2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN	TPLN
Ergis SA	9 615	10 320	17 243	15 919	954	863	832	1 386
MKF-Ergis Sp. z o.o.	42 063	51 138	10 534	11 598	5 722	4 871	976	1 200
Flexergis Sp. z o.o.	5 851	4 982	4 342	3 764	932	1 214	728	822
CS Recycling Sp. z o.o.	12 196	9 877	181	195	98	540	16	19
Trend Tapety Sp. z o.o.	3	5	33	112	-	1	2	4
Transgis Sp. z o.o.	1 922	1 984	367	472	121	153	14	49
Numeratis Sp. z o.o.	2 590	2 414	66	53	257	344	2	3
Erg-pak Sp. z o.o.	4	87	8	9	-	10	1	1
Tromar Sp. z o.o.	-	-	42	51	-	-	1	1
Lonni Sp. z o.o.	471	616	23	32	47	60	3	2
MKF-Ergis GmbH	59 058	44 591	46 776	57 227	3 837	2 112	6 037	14 013
Schimanski-Ergis GmbH	3 158	10 462	57 316	47 044	346	9 442	3 702	2 110
	136 931	136 476	136 931	136 476	12 314	19 610	12 314	19 610

43.2 Kredyty udzielone podmiotom powiązanim

W roku obrotowym nie zostały udzielone kredyty członkom naczelnego kierownictwa oraz na rzecz wspólnych przedsięwzięć.

43.3 Wynagrodzenia członków naczelnego kierownictwa

Wynagrodzenia członków zarządów i rad nadzorczych Jednostki Dominującej oraz spółek zależnych w roku obrotowym przedstawiały się następująco:

	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Świadczenie krótkoterminowe	3 857	3 855
Świadczenie po okresie zatrudnienia	-	-
Pozostałe świadczenie długoterminowe	-	-
Płatności w formie akcji własnych	-	-
	3 857	3 855

43.4 Pozostałe transakcje z podmiotami powiązanymi

Spółka Flexergis dokonała w 2016 roku wypłaty dywidendy spółce Ergis S.A. w kwocie TPLN 3.000 (TPLN 2.000 w 2015 roku).

Spółka Ergis S.A. sprzedała spółce CS Recycling Sp z o.o. urządzenie (sorter) do wytwarzania recyklatu za cenę TPLN 1.402.

Spółka Schimanski-Ergis GmbH udzieliła w 2016 roku spółce MKF-Ergis GmbH pożyczki w wysokości 1,7 mln EUR.

MKF-Ergis Sp. z o.o. zapłaciła w 2016 roku spółce MKF-Ergis GmbH odsetki od udzielonej pożyczki w kwocie równowartej TPLN 416 (2015: TPLN 412) oraz raty pożyczki w kwocie równowartej TPLN 877 (2015: PLN 0)

Ergis S.A. dokonała na rzecz spółki Erg-pak Sp. o.o. zapłaty rat leasingowych w wysokości TPLN 147 (w 2015 roku TPLN 150) z czego na część kapitałową przypadło TPLN 129, natomiast na część odsetkową TPLN 18 (w 2015 roku odpowiednio TPLN 131 oraz TPLN 19).

44. Przejęcie jednostek zależnych

W 2016 roku nie miało miejsca przejęcie spółek zależnych. W 2015 roku spółka odkupiła, zgodnie z zawartą w 2014 roku warunkową umową, 100% udziałów w Trend Tapety sp. z o.o.

45. Zbycie działalności

W 2016 roku nie miało miejsca zbycie działalności.

46. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla celów sporządzenia sprawozdania z przepływów pieniężnych środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych oraz inwestycje w instrumenty rynku finansowego z uwzględnieniem nierozliczonych kredytów w rachunku bieżącym. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku obrotowego wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych można w następujący sposób uzgodnić do pozycji bilansowych:

	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Aktywa obrotowe		
Środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych	9 216	15 735
Lokaty do 3 miesięcy	-	-
	9 216	15 735
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty sklasyfikowane w ramach grupy przeznaczonej do zbycia	-	-
	-	-

47. Transakcje niepieniężne - inwestycje i finansowanie

Nie wystąpiły.

48. Umowy leasingu operacyjnego**48.1 Grupa jako leasingobiorca****48.1.1 Warunki leasingu**

Leasing operacyjny dotyczy spółek MKF-Ergis GmbH oraz Schimanski-Ergis GmbH w zakresie środków transportowych i obejmuje okres od 3 do 5 lat.

Spółki te nie mają możliwości zakupu składników majątku objętych leasingiem po wygaśnięciu umowy.

Poza wymienionym wyżej przypadkiem wszystkie podpisane umowy leasingu spółki Grupy traktują jako leasing finansowy

48.1.2 Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego

	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Do 1 roku	1 124	933
Od 1 roku do 5 lat	2 349	2 992
Powyżej 5 lat	-	-
	3 473	3 925

48.2 Grupa jako leasingodawca

Nie dotyczy.

49. Zobowiązania do poniesienia wydatków

Nie wystąpiły.

50. Zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe**50.1 Zobowiązania warunkowe**

	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Postępowanie sądowe	-	-
Gwarancje bankowe	59	59
Zabezpieczenie wiarytelności handlowych (weksel in-Akredytywy	35	35
Poręczenia za spółki zależne	45 007	67 768
Poręczenia za pozostałe podmioty	-	-
Zobowiązania warunkowe z tytułu udziału we wspólnych przedsięwzięciach	-	-
Udział Grupy w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych	-	-
	45 101	67 862

50.1 Sprawy sądowe

	31.12.2016	31.12.2015
	TPLN	TPLN
Sporne skierowane do sądu	1 768	1 093
Wyroki sądowe zaopatrzone w klauzulę wykonalności	521	615
Upadłości zgłoszone do masy upadłości	442	580
Układy sądowe	9	11
	-	-
	2 740	2 299

51. Zatrudnienie

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej na dzień 31.12.2016 wyniosło 856 osób (830 osób na 31.12.2015).

52. Zdarzenia po dniu bilansowym

Po dniu bilansowym wystąpiły następujące zdarzenia wymagające ujawnienia w sprawozdaniu finansowym:

31 marca 2017 roku Spółka podpisała z Bankiem PEKAO S.A. aneks do „Umowy kredytu o linię wielocelową” z dnia 5 kwietnia 2006 roku. Do umowy przystąpiła spółka zależna MKF-Ergis Sp. z o.o. Dotychczasowy limit zadłużenia w walutach PLN i EURO stał się wspólnym limitem Ergis i MKF-Ergis. Aneks przedłuża termin obowiązywania umowy z 31 marca 2017 na 31 marca 2018 roku.

53. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez zarząd w dniu 24.04.2017.

Warszawa, 24.04.2017

Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych : *Mariusz Kruszewski*

Zarząd:

Prezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Tadeusz Nowiski

Jan Polaczek